

Länsförsäkringar Södermanland
Årsredovisning 2013

Innehåll

VD-kommentar	3
Ständig utveckling	4
Kundägt.....	5
Medarbetarna	6-7
Skadeåret 2013	8
Skadeförebyggande verksamhet.....	9
Miljöarbetet hos Länsförsäkringar Södermanland	10
Förvaltningsberättelse	11-14
Femårsöversikt	15
Rapport över koncernens totalresultat	16
Resultaträkning för moderbolaget	17
Rapport över finansiell ställning för koncernen.....	18-19
Balansräkning för moderbolaget	20-21
Rapport över förändringar i eget kapital.....	22
Kassaflödesanalys.....	23
Resultatanalys.....	24
Noter.....	25-55
Revisionsberättelse	56
Bolagsstyrningsrapport	57-59
Samverkan som stärker	60
Ord & uttryck	61
Fullmäktigeledamöter.....	62
Styrelse och revisorer	63

ETTHUNDRASEXTIÖÅTTONDE VERKSAMHETSÅRET

Ordinarie bolagsstämma äger rum
tisdagen den 8 april 2014 kl 17.00
Europaskolan, Strängnäs

VD-kommentar

Året som gått

Vi lämnar ett mycket skadedrabbat år bakom oss. 2013 kommer vi att minnas som ett år när storskadorna avlöste varandra. Känslan var att allt som brann, rann eller försvann i länet var försäkrat hos oss. Storskaderapporten, som i slutet av året brukar vara på en dryg sida, rymdes i slutet av 2013 knappt på tre sidor.

ÄR DET EN TREND med flera stora skador eller är det en slump just detta år? Ingen kan ge ett säkert svar på den frågan. Vi bedömer för närvarande förra årets många stora skador som en slump, men följer utvecklingen noggrant.

2013 var ett mycket lyckat år försälmingsmässigt. Vi fick många nya kunder inom både bank och försäkring. Inom försäkring ökade vi starkt inom personbilsförsäkring, men vi gläds framförallt åt ökningen inom boendeförsäkring (hem- och villahemförsäkring), som är den största på många år.

Våra duktiga rådgivare, alla Swedsec-licensierade, fick verkligen ge prov på sin kompetens i de många kundmötena om sparande. Vi har tidigare år ökat mest inom bolån, men detta år var det framförallt kundernas sparande som kom i fokus.

Under året har arbetet med de många regelverk som styr vår vardag intensifierats. Krav på policier, riktlinjer, instruktioner och dokumentation ökar. Arbetet med att anpassa Länsförsäkringar Södermanland till Solvens II-regelverket fortsatte under 2013 även om det under en period var oklart om tidsplanen för ikraftträdande. Under hösten kom klara besked från Finansinspektionen att regelverket träder ikraft i sin helhet januari 2016 och hur det tillfälliga regelverket gäller.

Digitaliseringen av vår verksamhet fortsätter. Under året införde vi tonval i vår växel. Det fungerar så att kunden möts av alternativa funktionsval i telefonen och själv väljer till vilken kompetensgrupp samtalet ska kopplas. Det har tagits emot väl av kunderna och drygt 60 % av samtalen kopplas nu direkt till den funktion, som kan hjälpa kunden. Under året har vi också infört flera nya möjligheter att byta ut sina pappersdokument mot digitala sådana och vi erbjuder

också betalningsformerna e-faktura i de allra flesta fall.

2013 var ett gynnsamt år för vår kapitalförvaltning. De finansiella marknaderna utvecklades positivt och världens börser steg. En stor andel av placeringstillgångarna är räntelämpliga och med det rådande ränteläget är avkastningen på dessa tillgångar låg. Under året har vi upphandlat förvaltning av våra räntetillgångar. Vi hoppas förstås på något bättre avkastning, men framförallt är det en anpassning till kommande regelverk.

Årets nöjd-kund-mätning blev en besvikelse när det gäller bankverksamheten. Vi har toppat listan i många år som den bank med mest nöjda kunder och blev förstas inte glada när vi tappade topplaceringen. Mest nöjda kunder har vi däremot fortsatt inom Privat Sakförsäkring, vår absoluta kärnaffär.

ÅRET SOM KOMMER

Länet har en fortsatt positiv befolkningsutveckling. Det som saknas är arbete och bostäder. Södermanlands län har en betydligt högre arbetslöshet än snittet för Sverige och bostadsbyggandet är här liksom på många andra platser lågt. Vi fortsätter att stötta entreprenörskap genom Sörmlandsfonden för att på detta sätt bidra till förutsättningar för fler jobb och tillväxt.

Under 2014 kommer vi ta ett förnyat grepp om vår skadeförebyggande verksamhet. Vi tillför mer resurser och inleder arbetet med en kartläggnings- och prioriteringsfas och räknar med att vi under andra halvåret kommer ha en mer konkret bild av det fortsatta arbetet.

Våra kunder blir alltmer digitala och vi anpassar verksamheten och våra mötesplatser till detta. Det som tidigare gjordes vid ett personligt besök eller över telefon sker nu via ett besök på vår hemsida, ett mejl eller i mo-

bilappen. Verktögen utvecklas och uppgraderas ständigt, både hos oss och våra konkurrenter. Att ha bra hemsidor/mobilappar är en stor konkurrensfördel och vi är därför mycket stolta över att i januari fått pris som den bästa och mest kundvänliga mobilappen i Sverige.

Kraven på medarbetarnas kompetens och att vi ska kunna vara säkra på att kunden får relevanta råd ökar. Swedsec-licensieringen innebär att medarbetarna genomgår årliga kunskapstest och att vi på så vis säkerställer att kompetensen runt sparande och placering upprätthålls. Under 2014 kommer vi att införa motsvarande system för rådgivning om bostadslån, licensierad bolånerådgivare, som kommer att ge kunderna en ännu högre trygghet för den totala ekonomiska situationen, både sparande och krediter.

Under början av 2014 kommer vi att vara i fas med vår anpassning till de nya regelverken. Fokus kommer nu att flyttas från att införa riktlinjer, instruktioner och kontroller till att testa att det skrivna fungerar i verkligheten och att vi lever som vi lär.

Vi tar nya tag i vårt hälsofrämjande arbete, styrkta av en rediplomering av Korpens Hälsoexamen under januari 2014. Våra entusiastiska hälsoinspiratörer förmår oss alla att jobba för vår fortsatta hälsa. Ett arbete som ger kundnytta om än indirekt.

En förutsättning för verksamheten är våra positiva och friska medarbetare som är stolta över sitt arbete på länets enda helhetsleverantör av ekonomisk trygghet. Tack ska ni ha alla för ett fantastiskt bra jobb 2013!

Nyköping i mars 2014

Anna-Greta Lundh
Vd i Länsförsäkringar Södermanland

Ständig utveckling

Extra fokus på kundmötet

Bank- och försäkringsmarknaden är i stark förändring driven av ändrat kundbeteende, digitalisering och nya regelverk.

Det mesta av det ständigt pågående utvecklingsarbetet sker gemensamt inom länsförsäkringsgruppen för att ta tillvara stordrifts- och kompetensfördelar.

Arbetet bedrivs utifrån de fokusområden som arbetats fram gemensamt. Fokusområdena under 2013 har varit förändringar inom kundmötet, internet, mobilitet och digitalisering, lagstiftning och nya regelverk, ny teknik och riskreducering.

Extra fokus på kundmötet

Under 2013 levererades gemensam utveckling för över en halv miljard kronor. Under året skedde en kraftsamling inom området Effektivare kundmöte. Här investerade länsförsäkringsbolagen sammanlagt nära 100 miljoner kronor för att starta och genomföra ett antal strategiska projekt inom såväl privat-, företag- som lantbrukssegmentet. Förbättrade arbetssätt, en ökad kundsegmentering, mer utvecklade IT-stöd med mera ingår i dessa utvecklingsprojekt.

Digitalisering

Kunderna efterfrågar alltmer digitala tjänster och vårt gemensamma utvecklingsarbete har som ambition att motsvara kraven. Under året levererades bland annat:

- Inom området mobila tjänster levererades bland annat tjänster för företagskunder, möjlighet att göra fondbyten och att kunna se sitt pensionssparande.
- Arbetet med att digitalisera kundhandlingar fortsatte under året med leveranser som möjliggör för kunderna att använda e-faktura som betalningssätt samt välja att få sina kundhandlingar distribuerade digitalt. Sedan på ett enkelt sätt hitta sina dokument i inloggat möte på internet.
- Förbättrade möjligheter att anmäla skador över internet och samtidigt förenklingar för skadehandläggarna.

Lagstiftning och nya regelverk

Inom det finansiella området kommer ständigt nya regelverk och skärpningar av tidigare regelverk. Det ställer stora krav på bolagen och medarbetarna inom bland annat rådgivningsdokumentation, penningtvätt, riktlinjer och policies, interna kontroller, rapportering till myndigheter med mera. Flera utvecklingsinsatser under 2013 har underlättat för medarbetare genom att IT-stöden blivit mer anpassade till kraven. Under året har länsförsäkringsbolagens gemensamma projekt för Solvens II förberedelser slutfört merparten av leveranserna.

swish®

Kundägt - hur fungerar det?

Länsförsäkringar Södermanland är något så ovanligt som ett kundägt försäkringsbolag. Du som har en sakförsäkring hos oss är samtidigt delägare i bolaget.

Du som kund är vår enda uppdragsgivare. Vårt mål är att verksamheten ska generera högsta möjliga kundnytta med hög servicegrad och låga premier. Vi har inte några aktieägare som kräver stora utdelningar och därmed höga marginaler på våra tjänster. Vår prissättning utgår från att det är kundernas pengar och att vi ska hålla ett pris så nära självkostnad som möjligt. Vi drivs med kundernas pengar och det innebär ett särskilt ansvar för oss.

Vi är ett lokalt bolag

Att vi är lokala innebär att vi bara arbetar med kunder som finns i länets nio kommuner. Våra kunder finns i länet och vi har också alla våra resurser samlade i Södermanland. Vi har vår egen

ekonomi med resultat- och balansräkning och en lokalt vald styrelse, som styr verksamheten.

Vi är beroende av hur länets befolkning och näringsliv utvecklas. Vi varken vill eller kan flytta verksamheten dit där det för tillfället är mest lönsamt att vara. Våra kundrelationer är därför mycket långsiktiga. Vi är här för att verka lokalt och inte för att tillfälligt tjäna pengar och sedan flytta verksamheten vidare.

Länsförsäkringar Södermanland har samma krav på sig som de flesta företag, att ständigt öka produktiviteten och arbeta så effektivt som möjligt. De här kraven blir ännu tydligare i ett kundägt företag.

Kundägd i styrning och prissättning

Som kund i Länsförsäkringar Södermanland är du delägare i bolaget. Du och övriga kunder i din hemkommun har inflytande över verksamheten genom era representanter i fullmäktige. Fullmäktige bildar tillsammans bolagsstämman – bolagets högsta beslutande organ. Fullmäktige väljs genom öppna val i varje kommun vart tredje år. På hemsidan framgår det när det nästa gång är val i din kommun.

Vi prissätter försäkringsverksamheten med små marginaler. Om vi får ett större överskott, t ex för att skadeutvecklingen varit mycket bättre än planerat, går pengarna tillbaka till dig som kund i form av återbäring eller lägre premier på dina försäkringar.

**Rabie Aldeeb, Fullmäktige
Länsförsäkringar Södermanland**

Vi är många ägare och vi får vara med och påverka.

**Caesar Åfors,
Vice ordförande i styrelsen**

En tydlig lokal förankring, bra priser och bra produkter är det viktigaste.

**Mia Thurfjell, Försäljningschef
Privatmarknad Katrineholm**

Du som kund är viktig för oss. Det ska vara enkelt för dig att få kontakt med oss – vi finns nära dig.

Medarbetarna

Bolagets viktigaste resurs

Det är bolagets 131 medarbetare och deras engagemang som gör Länsförsäkringar Södermanland till en attraktiv arbetsgivare och ett starkt varumärke.

Länsförsäkringar Södermanlands medarbetarvision är:

”Att vara länets bästa arbetsplats med kompetenta, engagerade och hälsomedvetna medarbetare. Medarbetarna trivs på arbetsplatsen, får möjlighet att växa och utvecklas i olika yrkesroller samt tar aktivt initiativ till förändring och förbättring för sig själva och företaget. Den goda och hälsosamma arbetsmiljön, personalpolitiken, ledarskapet och kamratskapet gör att våra medarbetare mår bra och är stolta över företaget. Alla medarbetare rekommenderar oss därför som arbetsgivare i alla kontakter.”

Länsförsäkringar Södermanlands konkurrenskraft är beroende av hur väl medarbetaren lyckas i mötet med kund. Bemötande och kompetens är två avgörande framgångsfaktorer. För att trygga bolagets behov av kompetent personal måste vi framstå som en attraktiv arbetsgivare, som ger förutsättningar för prestation, kompetensutveckling och ett gott arbetsklimat.

FISK – Förhållningssätt Internt Samt mot Kund

Länsförsäkringar Södermanland har gemensamma förhållningssätt gentemot oss själva, våra arbetskamrater och våra kunder. De kan sammanfattas i:

- Välj inställning.
- Ha kul.
- Uppmärksamma varandra.
- Lys upp deras dag – dela med dig av din arbetsglädje.
- Fokus på kunden.

Vår strävan är att organisationskulturen ska genomsyras av ”FISK” och att ge kunderna det ”lilla extra” i varje kundmöte.

Medarbetar- och ledarskap är varandras förutsättningar

Ett gott medarbetar- och ledarskap är varandras förutsättningar för en bra och effektiv verksamhet. Oavsett uppdrag, roll och funktion är våra gemensamma uppgifter att:

- vara väl förtrogna med bolagets vision, affärsidé och mål.
- vara professionella och affärsmässiga i möte med kund.
- underlätta förändringsarbete.
- ta tillvara på varandras kompetenser och samverka över avdelningarna.

- vara tydliga och ärliga mot varandra och verka för att alla ska känna arbetsglädje, engagemang och yrkesstolthet.
- bidra till ett gott arbetsklimat.
- vara goda föredömen.

Vi strävar efter att medarbetare och chefer ska ha de bästa förutsättningarna för att kunna prestera och må bra på jobbet. Vartannat år gör vi en mätning där alla chefer och medarbetare får svara på frågor kring sin arbetsituation, föra dialoger kring resultatet och upprätta handlingsplaner för förbättringsåtgärder.

En god arbetsmiljö är säker och hälsofrämjande

Att arbeta hälsofrämjande är en del i arbetet med att försöka nå visionen att bli länets bästa arbetsplats. Det hälsofrämjande arbetet syftar till att vara en attraktiv arbetsgivare samtidigt som det skapar möjligheter och förutsättningar för att medarbetarna ska kunna prestera väl.

Länsförsäkringar Södermanland har arbetat aktivt med att främja sina medarbetares hälsa i många år. Genom att påvisa ett strategiskt hälsoarbete där hälsa är en del i vår organisation och verksamhet, med strategier och aktiviteter inom rekreation och friskvård, är vi sedan 2008 hälsodiplomerade via Korpens hälsodiplomering.

Medarbetarna erbjuds hälsoprofiler, subventionerad motion, kostprogram och rök- och snusavvänjning. Våra hälsoinspiratörer har rollen att inspirera, sprida information, ta emot och komma med idéer till friskvårdsaktiviteter och att därigenom öka delaktigheten i vårt hälsofrämjande arbete. Vi är också en

rökfri arbetsplats, d v s rökning är inte tillåten under arbetstid.

Under 2013 hade vi bl a två bolagsövergripande friskvårdsaktiviteter, LF-klassikern på våren och LFs motionsrace på hösten.

Kompetensförsörjning

Omvärlden förändras ständigt och det ställer stora krav på anpassning av verksamhet och arbetsuppgifter. Kompetensutveckling är en viktig förutsättning för att vi ska klara vårt uppdrag och vara konkurrenskraftiga.

Länsförsäkringar Södermanland investerar löpande i medarbetarnas kompetens genom intern utbildning, fortbildning och andra kompetenshöjande insatser. För nyanställda

genomför vi ett introduktionsprogram som sträcker sig över de första månaderna hos oss.

Vi arbetar med att förtydliga de interna karriärvägarna och rekryterar i första hand internt. Alla våra medarbetare har en kompetensutvecklingsplan på kort och på lång sikt och minst ett utvecklingssamtal per år.

Under medarbetardagarna i mars 2013 fortsatte bolagets målarbete ”LFS 2016”. Vi hade även en föreläsning om ”Kommunikation över kulturgränser” med Gillis Herlitz, som är något av en expert på mänskliga relationer och beteenden.

Bolagets chefer har genomgått en utbildning i ”Utvecklande ledarskap”, som avslutades i februari 2013.

ÅLDERSFÖRDELNING

Åldersfördelning	Andel
20 - 30 år	8 procent
31 - 40 år	20 procent
41 - 50 år	36 procent
51 - 60 år	30 procent
Över 60 år	6 procent
Medelålder	46 år

KÖNSFÖRDELNING

Könsfördelning	Antal
Kvinnor	73
Män	58
Kvinnliga chefer	8
Manliga chefer	6

Jimmy Sjögren och Mia Thurjell som arbetar i vår Katrineholmsbutik.

Skadeåret 2013

Ett stort antal skador

Under 2013 har både antal skador, antal storskador och skadekostnaderna ökat kraftigt.

Antalet skador har totalt ökat med 8 % mot föregående år. Motorskador står för en ökning på hela 11 % och sakskadorna har en ökning med 2 %. I antal skador innebär det att 2013 inträffade nästan 23 000 skador, jämfört med drygt 21 000 skador år 2012.

Skadekostnaderna har ökat från 306 miljoner kronor 2012 till 374 miljoner kronor 2013.

En starkt bidragande orsak till att skadekostnaderna blivit så höga är ett antal stora skador inom företag och lantbruk. Storskador inom lantbruk har kostat drygt 37 miljoner kronor och inom företag 35 miljoner kronor. Totalt hade vi under 2013 67 st skador som kostnadsberäknats till över en halv miljon kronor. Motsvarande antal för 2012 var 35 st.

Nöjda kunder

Länsförsäkringar har de mest nöjda kunderna inom sakförsäkring och på skadeavdelningen är vi förstas överlygande om att det till stor del beror på oss. Vi som arbetar på skadeavdelningen får många gånger positiv återkoppling på vårt arbete, men det händer förstås även att vi inte kommer överens i enskilda ärenden. Oftast gäller det då värderingar på föremål som förkommit eller skadats. I de flesta fall hittar vi en lösning, som kan godtas av båda parter. En indikation på kvaliteten på vår

skadereglering är de relativt få klagomål som vi får och som behandlas i bolagets överprövningsnämnd. Under 2013 hade vi 37 ärenden som gällde sakförsäkringsfrågor och det kan ställas mot de totalt 23 000 skador som inträffade under 2013.

Utveckling

För att förbättra vår service utvecklar vi de verktyg som både kunder och medarbetare använder. Under 2013 har anmälan av skador på internet förbättrats. Internt använder vi ett verktyg, "Vägledningen", som ska underlätta skaderegleringen och snabbare ge kunden besked om ersättningens storlek. Verktöget används för de vanligaste skadetyperna. "Vägledningen" har gjort att handläggningstiden har kortats ner och medelskadan sjunkit. I framtiden räknar vi med att "Vägledningen" ska kunna användas av kunden själv för att reglera sin skada på internet. Då har vi plötsligt öppet 24 timmar om dygnet för skadereglering.

För att kunna påverka vår omvärld och minska antalet trafikolyckor så har vi börjat registrera var trafikolyckor inträffar. Vi kan nu ta fram en kartbild som visar var trafikolyckor ofta inträffar. Med detta material hoppas vi kunna påverka länets kommuner att förbättra trafikmiljön och därmed minska antalet trafikolyckor.

Personal

Medarbetare på skadeavdelningen har haft en hög arbetsbelastning under 2013, eftersom antal skador har ökat så kraftigt. Från att ha varit en avdelning med få sjukdagar, så har 2013 varit ett år med många sjukskrivningar av olika orsaker. Ett stort tack till alla medarbetare som klarat av kundservicen på ett utmärkt sätt.

Brev från en nöjd kund

"Vi träffades under mycket tråkiga omständigheter. Vi hade fått ett vattenläckage, och alla golv stod under vatten. Paniken jag kände kan nog de flesta människor förstå.

Ett par ångestfyllda dagar senare mötte vi Mattias vid huset. Efter vårt första möte kändes allting mycket bättre. Mattias gav ett mycket kompetent intryck och var rent generellt mycket bra att ha att göra med.

Dessa intryck växte sig allt starkare ju mer kontakt vi hade. Allting gick så pass smidigt hela tiden. Ingenting var omöjligt att lösa. Var någonting inte klart på utsatt tid, såg Mattias till att det blev fart på hantverkarna. Det kändes hela tiden som att Mattias jobbade för oss och gjorde allt vad han kunde för att denna tråkiga händelse skulle bli så smärtfri och okomplicerad för oss som möjligt.

Man läser ofta i medierna om folk som säger sig ha blivit dåligt behandlade av sina försäkringsbolag, eller hör folk klaga i största allmänhet. Därför tycker jag det är viktigt att vi kunder som fått ett riktigt bra bemötande berättar detta. Jag tar varje chans jag får att berätta hur bra behandlade vi blev av Länsförsäkringar Södermanland. Vi kommer efter detta alltid att vara trogna kunder och det är tack vare Mattias! Hoppas ni uppmärksammar honom, det är han väl värd!

*Med vänliga hälsningar
Johan Svensson"*

Skadeförebyggande verksamhet För ökad trygghet

Länsförsäkringar Södermanland arbetar med en rad insatser för att minska de skador som kunderna drabbas av. Under 2014 tar vi ett samlat grepp om vårt skadeförebyggande arbete och kommer inför 2015 att ha en tydligare prioritering av vilka åtgärder som ska genomföras. Under 2013 har vi bl a arbetat med nedanstående insatser.

Gransamverkan

Våra kunders trygghet är vår högsta prioritet. Tillsammans med polis och ortsbor arbetar Länsförsäkringar Södermanland för att minska brott i närområdet och för att få ökad trygghet och trivsel.

Barn och ungdomars säkerhet

I samarbete med bl a Sörmlandskustens Räddningstjänst, Polisen, Ambulansen, IOGT-NTOs Juniorförbund, bussbolag och kommunernas fältarbetare genomför vi säkerhetsdagar i maj då alla förskoleklasser (6-åringar) i Gnesta, Nyköping, Oxelösund och Trosa bjuds in. Motsvarande aktivitet sker under hösten för alla elever i årskurs 7, som har en säkerhetsdag på Räddningstjänstens övningsfält i Nyköping. Totalt deltar ca 2000 barn och ungdomar på dessa aktiviteter.

Fokus på trafiken

Vi har under året registrerat nästan 2 200 platser där trafikolyckor inträffat.

Resultatet av våra registreringar kan vi se på kartbilder, från en grov översikt till detaljer i en stad.

Med kartbilderna som underlag kan vi föra en dialog med personer som är ansvariga för vägar. Detta för att åstadkomma en förbättrad trafikmiljö och därmed färre olyckor.

Reflexkampanjer

I mörkret är alla katter grå – och även de gångtrafikanter som inte bär reflex. Vi delar ut reflexer till länets invånare – både kunder och övriga – under en reflexkampanj i november varje år. 2013 delade vi ut ca 8 000 st reflexer och bidrog därmed till en säkrare trafikmiljö.

Allmänna råd

Vi lämnar gärna råd om vad man kan göra för att undvika skador. Vår hemsida (www.lfs.se) är den främsta källan till information som finns under rubrikerna "Trött på skador" och "Råd och tips".

Insamling av skrot

Tillsammans med stiftelsen Håll Sverige Rent arbetar Länsförsäkringar Södermanland för att skapa ett landskap utan skrot och miljöfarligt avfall.

Genom vår återvinningsförsäkring samlade vi under 2013 in 571 ton lantbruksskrot, 51 ton gummi och 272 ton plast från gårdar och företag i Södermanlands län.

Vi säkrar gården

Med vårt koncept "Säker gård" och "Säker hästverksamhet" jobbar vi systematiskt med lantbrukare för att skapa säkrare miljöer där djur och människor vistas tillsammans. Genom att i tid upptäcka brister i utrustning och brandskydd undviker vi olyckor och bränder som annars ofta leder till såväl mänskliga tragedier och stora materiella skador.

Elbesiktningar av företag och lantbruk

Länsförsäkringar Södermanland genomför riktade besiktningar av elinstallationer hos de kunder där risken för bränder är som störst. Besiktningarna är obligatoriska för ett fortsatt försäkringsskydd och kostnadsfria för kunderna.

Miljöarbetet hos Länsförsäkringar Södermanland

Som ett bevis på att Länsförsäkringar Södermanland arbetar med miljö på ett strukturerat sätt är vi fortsatt certifierade enligt ISO 14001. Varje år görs en revision, som kontrollerar att vi efterlever de krav som standarden kräver.

Våra miljömål är en självklar och integrerad del av affärsplaneringen i bolaget. Varje affärsområde sätter miljömål för sin delverksamhet och följer upp dessa mål.

Miljöarbetet är fokuserat på följande:

- Minska egna utsläpp av koldioxid från tjänsteresor och energiförbrukning.
- Utveckla vårt skadeförebyggande arbete.
- Minimera miljöpåverkan vid skadereglering.
- Digitalisering av tjänster för att minska miljöpåverkan.
- Kompetensutveckling inom miljöområdet.

Ständiga förbättringar med mindre utsläpp

Ett fortsatt fokus på tjänsteresorna har under en längre period resulterat i lägre utsläpp av koldioxid, en trend som förhoppningsvis håller i sig. Vi arbetar med att ytterligare utveckla möjligheterna till digitala möten för att kunna ersätta fysiska möten när det är lämpligt. Samtidigt som vi vill minska utsläppen från tjänsteresor vill vi att medarbetarna besöker kunderna för att ge god service och arbeta skadeförebyggande. Här har vi en viktig balansgång.

Under 2013 har vi arbetat vidare med ett omfattande program för att minska risker för vattenskador och bränder. Varje skada ger upphov till en stor miljöpåverkan och att förebygga skador är en central del i vårt miljöarbete.

För att få med kunden i det skadeförebyggande arbetet informerar vi på vår hemsida om olika åtgärder som kunden själv kan göra. De skadeförebyggande informationsverktygen utvecklas löpande.

Vi ställer sedan länge miljökrav på våra entreprenörer i syfte att minska miljöpåverkan vid skadereglering. Dessa krav utvecklas hela tiden och vi är stolta över att samverka med bra entreprenörer.

Som en del av lantbruksförsäkringen ingår en återvinningsförsäkring, där vi kostnadsfritt ser till att skrot och miljöfarligt avfall hämtas på gården och tas om hand på ett miljöriktigt sätt. Detta är mycket uppskattat av våra kunder.

Vår miljöpolicy

Länsförsäkringar Södermanland ska i de beslut vi tar och i de handlingar vi utför ta miljöhänsyn så att vi genom ständiga förbättringar minskar vår miljöpåverkan och förebygger föroreningar inom vår verksamhet.

Vi ska uppfylla lagar och förordningar och samarbeta med myndigheter och organisationer så att vårt miljöarbete utformas i samklang med samhällets miljömål.

Vi ska öka vår miljökompetens och genom vårt engagemang i miljöfrågor påverka våra kunder och leverantörer.

Länsförsäkringar Södermanland bidrar därmed till en hållbar utveckling i samhället och att vi uppfattas som ett trovärdigt alternativ vad beträffar miljöarbete inom bank och försäkring.

Förvaltningsberättelse

Länsförsäkringar Södermanland

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Södermanland avger härmed årsredovisning för 2013, bolagets 168:e verksamhetsår.

VERKSAMHET

Länsförsäkringar Södermanland har sitt verksamhetsområde i Södermanlands läns nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

Bolaget erbjuder privatpersoner, företag och organisationer ekonomisk trygghet genom ett omfattande sortiment av produkter och tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bankverksamhet. Inom sakförsäkring deltar bolaget i den gemensamma återförsäkringsaffären inom länsförsäkringsgruppen.

Förutom verksamhet där Länsförsäkringar Södermanland har egen koncession erbjuder bolaget försäkring inom såväl sak- som livförsäkringsområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag. De förmedlade affärerna är bank- och fondverksamhet, livförsäkring samt djurförsäkring. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna.

Bolaget bedriver även mäklarrörelse avseende fastigheter och bostadsrättslägenheter genom att vara franchisegivare åt tre fastighetsmäklarföretag.

TOTAL AFFÄRSVOLYM

Den totala volymen för bolagets affärer fördelar sig enligt följande, Mkr:

	2013	2012
Sakförsäkring, premieinkomst		
direkt försäkring	493,6	477,7
Livförsäkring, premieinkomst	199,3	206,6
Bank, inlånings- och utlåningsvolym	6 438,7	5 659,2
Fond, marknadsvärde	161,8	129,0

ORGANISATION OCH STRUKTUR

Länsförsäkringar Södermanland är kundägt, lokalt och självständigt. Bolagsformen ömsesidig innebär att bolaget ägs av kunderna, bolagets försäkringstagare. Ägarna har inflytande över verksamheten genom att de väljer fullmäktigeledamöter, för närvarande 66 st, som ska företräda dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser bolagets styrelse som består av sju ledamöter. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen. Styrelsen för Länsförsäkringar Södermanland ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ansvar ingår att fastställa en ändamålsenlig organisation, övergripande mål och strategier för verksamheten samt riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt arbete, en instruktion för VD samt policy och riktlinjer för de viktigaste områdena.

Styrelsen har under 2013 haft 8 sammanträden.

Länsförsäkringar Södermanland ingår som ett av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag i federationen Länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolag.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

Under 2013 har länsförsäkringsbolagens samlade sakförsäkringsverksamhet för både privat- och företagskund fått högsta nöjd-kund-index av samtliga försäkringsbolag. Även bankverksamheten för privatkund och bolånekund fick fortsatt höga betyg. Länsförsäkringar Södermanland har haft en mycket god tillväxt inom banken, volymerna har ökat med ca 14 %.

2013 har bolaget haft många stora skador, framförallt bränder. Skadorna har drabbat framförallt företags- och lantbrukskunder. Totalt hade bolaget fler än 30 st skadefall som översteg 1 Mkr.

I oktober invigdes nya, utökade lokaler i Strängnäs. Dessa möjliggör en utökad kundservice i och med placering av en företagssäljare till Strängnäs.

Under hösten infördes tonval i växeln, dvs kunderna kopplar sina samtal själva till rätt kompetensgrupp. Utfallet av tonvalet har varit bra, mycket få kunder har klagat på att inte komma till en växeltelefonist. Ca 60 % av samtalen går

till direktnummer eller via tonvalet.

De finansiella marknaderna har varit uppåt under året, räntorna har varit fortsatt låga. För Länsförsäkringar Södermanlands del har det inneburit en positiv avkastning i kapitalförvaltningen 2013. För koncernen uppgår avkastningen till 186,1 Mkr jämfört med 2012 då kapitalförvaltningen gav en avkastning på 141,5 Mkr.

Under 2013 har bolaget arbetat i ett samarbetsprojekt med Södermanlands Nyheter i de södra länsdelarna. Projektet har syftat till att öka synligheten både i papperstidning, webbtidning och i gemensamma event. Målsättningen – att öka försäljningen – har uppnåtts.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER VERKSAMHETSÅRET

Inga övriga väsentliga händelser har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Resultat och ekonomisk ställning

SAKFÖRSÄKRING

Premieinkomst och marknad

Premieinkomst, Mkr	2013	2012
Direkt försäkring	493,6	477,7
Mottagen återförsäkring	39,4	36,0
Summa egen affär brutto	533,0	513,7
Förmedlad djurförsäkring	61,3	54,4
Totalt	594,3	568,1

Marknadsandelar, procent	2013	2012
Hem	33	33
Villahem	40	40
Fritidshus	43	44
Lantbruk	91	91
Företag	28	28
Personbil	37	36

Skadeutfall

Årets skadekostnad brutto, exklusive skaderegleringskostnader, uppgick till

395,2 (316,2) Mkr. Antalet registrerade skador i motorfordonsförsäkring var 13 695 (12 298) st, i övrig direkt försäkring 9 165 (8 981) st.

Under 2013 har särskilt fokus riktats på bedömningen av koncernens trafikreserver. De samlade trafikreserverna i den direkta affären har bedömts vara orimligt starka medan mottagna trafikreserver genom Trafikpoolen bedömts vara för svaga. Detta har i bokslutet för 2013 resulterat i en förstärkning av mottagna trafikreserver med ca 65,9 Mkr och en upplösning av trafikreserver i direkt affär med ca 68,4 Mkr. De ändrade bedömningarna har således inneburit en positiv effekt på årets resultat före skatt med ca 2,5 Mkr netto. Resultateffekten på grund av den ändrade bedömningen utgörs av ett positivt avvecklingsresultat om ca 29,1 Mkr och samtidigt en negativ resultatpåverkan för skadeår 2013 om 26,6 Mkr

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador innebar ett överskott i resultatet för egen räkning på 83,4 (1,0) Mkr inklusive ovan nämnda effekt av ändrade bedömningar.

LIVFÖRSÄKRING

Bolagets försäljning av liv- och pensionsförsäkring minskade med 26,0 % till ett försäljningsvärde av 277,6 (375,3) Mkr.

Premieinkomsten minskade med 3,5 (-16,4) % medan det förvaltade kapitalet ökade med 4,9 (+2,7) %. Bolagets livförsäkringsverksamhet resulterade i ett överskott på 0,3 (-2,6) Mkr under verksamhetsåret, se även not 8.

Premieinkomst, Mkr	2013	2012
Traditionell försäkring	81	71
Fondlivförsäkring	89	102
Avtalsförsäkring	29	34

Försäkringskapital, Mkr	2013	2012
Traditionell försäkring	2 031	1 922
Fondlivförsäkring	1 141	1 115
Avtalsförsäkring	516	480

BANKVERKSAMHETEN

Bankverksamheten har haft en god tillväxt under året. Den totala affärsvolymen, mätt som in- och utlåning, har ökat med 780,0 (968,0) Mkr eller med 13,8 (20,6) % . Bankverksamheten resulterade i ett underskott på 13,9 (-12,4) Mkr, varav avsättning till minskade bankersättningar uppgick till 5,1 (0) Mkr, se även not 8 respektive not 26.

Volym, Mkr	2013	2012
Inlåning	1 772	1 575
Utlåning	4 667	4 084
– varav bottenlån	4 230	3 659
Marknadsvärde fonder	162	129
Antal kunder med bankprodukter	18 898	17 822

KAPITALFÖRVALTNING

Marknadsvärdet på koncernens placeringstillgångar fördelade sig enligt följande tillgångsslag per 31 december 2013:

Tillgångsslag, Mkr (koncernen)	2013	2012
Obligationer, lån	543,3	533,5
Aktier, svenska	1 314,1	1 158,1
Aktier, utländska	273,2	255,0
Övriga placeringstillgångar	6,7	6,7
Summa placeringstillgångar	2 137,3	1 953,3

Det totala engagemanget i fastigheter (andelar och aktier i fastighetsbolag) uppgick till 440,7 (395,0) Mkr. Koncernens likvida tillgångar uppgick vid verksamhetsårets slut till 53,0 (63,4) Mkr.

Kapitalförvaltningens resultat för koncernen uppgick till 186,1 (141,5) Mkr. Av detta resultat avser 160,1 (23,4) Mkr orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångar.

RESULTAT

Årets resultat före dispositioner och skatt uppgick till 152,3 (129,1) Mkr och efter dispositioner och skatt till 122,8 (137,6) Mkr. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till -8,7 (16,3) Mkr.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Vi förväntar oss att det blir en sakta återhämtning i ekonomin under 2014 med en något minskad arbetslöshet, höjd sysselsättning samt en ökad efterfrågan för företagen.

Vi räknar med att ha en fortsatt tillväxt inom samtliga verksamhetsområden under 2014. Vår bankverksamhet kommer troligen att fortsätta att pressas av låga marginaler och vi kommer att bli mer återhållsamma i vår kreditgivning. Inom skadeförsäkringsverksamheten är vi oroade för att det senaste årets ökning av antalet stora skador inte är en slump utan början på en trend.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER SOM BOLAGET STÅR INFÖR

Riskerna behandlas huvudsakligen under not 2. De väsentligaste riskerna är:

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten brutto 76,0 % under senaste 5-årsperioden återspeglar försäkringsrisken. Den mottagna affären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten för den mottagna affären uppgick under verksamhetsåret till 39,4 (36,0) Mkr eller 7,4 (7,0) % av premieinkomsten i direkt försäkring. Bolaget skyddar sig för större skador genom återförsäkring.

Största ekonomiska risk i mottagen

affär bedöms vara den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i denna pool uppgår för bolagets del till ca 4,4 Mkr (0,5 Meuro).

Placeringsrisker

Bolagets placeringstillgångar är utsatta för risken för värdeförluster genom bl a börsfall, valutaförändringar och ränteförändring. Bolagets placeringar i utländska aktier och andelar uppgår till ca 273,2 Mkr och i aktieindexobligationer till ca 13,4 Mkr. Valutaexponeringen är främst i amerikanska dollar och Euro.

Marknadsvärdet på bolagets räntebärande placeringstillgångar, obligationer och lån utgjorde vid räkenskapsårets utgång 543,3 Mkr. Ränterisken på dessa tillgångar utgjorde 1,8 % vid 1 %-enhets förändring av den allmänna räntenivån.

Kreditrisker

Bolaget står för 80 % av kreditförluster för lån som förmedlats av bolaget till Länsförsäkringar Bank, dock högst för ett belopp som motsvarar det enskilda årets totala ersättning från banken. Detta innebär att för 2013 var risken begränsad till 18,8 (21,8) Mkr efter avsättning för kreditförluster om 5,1 (0,0) Mkr. Se även not 29. Koncernens totala kreditförluster uppgick till 5,5 Mkr 2013 (1,2 Mkr).

ÖVRIGA VIKTIGA OMRÅDEN

Medarbetarna

Bolaget har 131 tillsvidareanställda medarbetare, 73 kvinnor och 58 män. Av de 14 cheferna är 8 kvinnor (57 %) och 6 män (43 procent).

De flesta medarbetarna har fast månadslön, säljande personal (11 st) omfattas av provisionsbaserad lön. Utöver detta omfattas samtliga medarbetare förutom företagsledningen, VD och compliance av ett målbonussystem som

beslutas av styrelsen för ett år i taget. Målbonussystemet kan närmast liknas vid ett vinstdelningssystem och utfallet kan maximalt bli 18 tkr per heltidsanställd medarbetare och år. För 2013 blev det inte något utfall i målbonussystemet p g a ett negativt försäkringstekniskt resultat.

Miljö

Bolaget är sedan 2003 miljöcertifierat enligt ISO 14001 och arbetar med ständiga förbättringar för miljön. Under 2013 har vi bland annat arbetat med skadeförebyggande insatser och skärpt miljökraven på våra leverantörer.

Hälsa

Bolaget är sedan 2008 hälsodiplomerat enligt Korpen's modell och arbetar med ständiga förbättringar i det hälsofrämjande arbetet. Under 2013 genomfördes två bolagsövergripande hälsoaktiviteter för samtliga medarbetare. Under 2013 arbetade vi också med att förnya vår hälsodiplomering hos Korpen för de kommande två åren.

Etik

Inom den finansiella branschen är etikfrågorna av högsta vikt. Länsförsäkringar Södermanland har etiska riktlinjer som årligen beslutas av styrelsen och årligen går igenom och diskuteras med medarbetarna. De etiska riktlinjerna följer, hänvisar till och går ibland längre än aktuell lagstiftning.

KONCERNEN

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Södermanland (519000-6519) samt det helägda dotterbolaget Strimlusen Förvaltnings AB (556683-5905).

DOTTERBOLAG

Strimlusen Förvaltnings AB är ett hel-

ägt dotterbolag till Länsförsäkringar Södermanland. Bolaget äger och förvaltar andelarna i fastighetsbolagen Humlegården Holding AB I, II och III. Resultatet i dotterbolaget är 0 (0). Se även not 13.

ERSÄTTNINGAR TILL STYRELSEN

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. De två personalrepresentanter som ingår i styrelsen erhåller inget arvode.

ERSÄTTNINGAR TILL VD OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Följande principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare har fastställts av bolagsstämman:

Ersättning till VD utgår i form av fast månadslön. VD har därutöver förmånsbil utan bruttolöneavdrag. Ingen bonus eller annan rörlig ersättning finns. VD har rätt till pension från 60 år med nivån 65 procent av slutlönen.

Med ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen, d v s med nuvarande organisation affärsområdeschef privat, affärsområdeschef företag, skadeförklaringschef, ekonomichef, HR-chef och kommunikationschef.

Ersättning till ledande befattningshavare utgår i form av fast månadslön. För befattningshavaren är det möjligt att byta den förmånsbestämda avtalspensionen mot en avgiftsbestämd pension. Den avgiftsbestämda premien motsvarar den premie som skulle gälla vid en förmånsbestämd försäkring. För bolaget råder kostnadsneutralitet oavsett vilken lösning som befattningshavaren väljer. Pensionsåldern är 65 år, dock finns genom kollektivavtal möjlighet att begära pension från 62 år för de som är födda 1955 eller tidigare. Ingen bonus

eller annan rörlig ersättning finns för ledande befattningshavare.

Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott som bereder arbetet med ersättning till ledande befattningshavare och vd. Styrelsen behandlar årligen ersättningarna till ledande befattningshavare och vd.

Uppllysning om ersättningar till styrelsen, vd och övriga ledande befattningshavare framgår av not 33.

NÄRSTÅENDE

En beskrivning av närstående parter och koncernens transaktioner med närstående framgår av not 37 i årsredovisningen.

FRAMTIDA HÄNDELSE AV BETYDELSE FÖR VERKSAMHETEN

Solvens II

Inom EU pågår ett arbete, Solvens II, med en moderniserad lagstiftning för försäkringsverksamhet. Lagstiftningen är planerad att träda i kraft 1 januari 2016. Fram till ikraftträdande gäller särskilda övergångsregler från den 1 januari 2014.

Länsförsäkringar Södermanland arbetar med att anpassa verksamhet och styrning till det nya regelsystemet. Arbetet drivs i huvudsak av compliance och riskkontroll, med deltagande från stora delar av organisationen och med stöd från LFAB.

FÖRSLAG TILL RESULTATDISPOSITION

Föregående års resultat har i enlighet med stämmans beslut överförts till balanserade vinstmedel. Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att årets vinst jämte balanserade medel (se ”Rapport över förändringar eget kapital”), totalt kronor 497 832 888, balanseras i ny räkning.

Innehåll ekonomisk redovisning

Femårsöversikt	15
Rapport över koncernens resultat... 16	
Resultaträkning	17
Rapport över finansiell ställning för koncernen	18-19
Balansräkning	20-21
Rapport över förändringar i eget kapital	22
Kassaflödesanalys	23
Resultatanalys	24
Noter	25-55

Femårsöversikt

FEMÅRSÖVERSIKT	2013	2012	2011	2010	2009
Resultat (avser koncernen)					
Belopp i Tkr					
Premieintäkt f.e.r.	472 231	455 180	435 919	442 048	426 572
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	10 478	12 532	15 867	8 943	6 398
Försäkringsersättningar f. e. r.	-400 111	- 358 890	- 372 730	- 390 757	-313 967
Återbäring	0	0	1 951	0	-15 151
Driftskostnader f. e. r.	-91 263	-92 568	-93 821	-85 777	-91 793
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-8 665	16 254	-12 815	-25 543	12 059
Finansrörelsens resultat	175 651	128 955	-56 512	190 319	198 876
Övriga intäkter och kostnader	-14 640	-16 093	-10 349	-10 082	-9 159
Resultat före dispositioner och skatt	152 346	129 117	-79 676	154 694	201 776
Årets resultat	122 801	137 624	-53 700	118 534	150 327
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar, verkligt värde ¹	2 137 341	1 953 271	1 847 371	1 900 511	1 719 518
Premieinkomst f. e. r.	481 263	464 339	444 178	438 903	439 566
Försäkringstekniska avsättningar f. e. r.	851 306	812 856	799 045	773 665	724 880
Kapitalbas ²	1 248 536	1 121 168	1 023 868	1 123 181	982 217
Erforderlig solvensmarginal ²	98 656	96 137	94 458	94 157	81 723
Konsolideringskapital					
- Beskattat eget kapital	1 183 006	1 060 206	922 581	976 281	857 747
- Uppskjuten skatt	288 033	201 131	220 355	246 284	210 125
Konsolideringskapital	1 411 039	1 261 337	1 142 936	1 222 565	1 067 872
Konsolideringsgrad	293,2 %	271,6 %	257,3 %	278,6 %	242,9 %
Soliditet	165,7 %	155,2 %	143,0 %	158,0 %	147,3 %
Nyckeltal					
Försäkringsrörelsen					
- Skadeprocent f. e. r.	84,7 %	78,8 %	85,5 %	88,4 %	73,6 %
- Driftskostnadsprocent f. e. r.	19,3 %	20,3 %	21,5 %	19,4 %	21,5 %
Totalkostnadsprocent f. e. r.	104,0 %	99,1 %	106,9 %	107,7 %	95,0 %
Kapitalförvaltningen ³					
- Direktavkastning	0,4 %	2,1 %	2,1 %	2,1 %	2,3 %
- Totalavkastning	9,0 %	7,3 %	-2,1 %	10,9 %	12,7 %

1 Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring

2 Avser moderbolaget

3 Exklusive depåer hos företag som avgivit återförsäkring, inklusive kassa och bank

Direktavkastningen har beräknats som summan driftöverskott byggnader, ränteutdelningar och utdelningar i relation till medelvärdet av placeringstillgångarnas värde vid årets början och slut.

I Totalavkastningen ingår även realisationsresultat och övervärdesförändringar i underlaget.

Rapport över koncernens totalresultat

1 januari - 31 december		2013	2012
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Belopp i Tkr			
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	533 040	513 717
Premier för avgiven återförsäkring		-51 776	-49 379
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-9 032	-9 158
		472 231	455 180
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	10 478	12 532
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-400 925	-367 103
Återförsäkrarens andel		30 233	12 866
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-34 755	-6 796
Återförsäkrarens andel		5 336	2 143
		-400 111	-358 890
Driftskostnader	6	-91 263	-92 568
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		-8 665	16 254
Återbäring och rabatter	24	0	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-8 665	16 254
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-8 665	16 254
Kapitalavkastning, intäkter	7	29 521	119 437
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	7	163 187	23 401
Kapitalavkastning, kostnader	7	-3 485	-1 351
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	7	-3 094	0
Kapitalförvaltningens resultat		186 129	141 487
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-10 478	-12 532
Återstående kapitalavkastning		175 651	128 955
Övriga intäkter	8	54 360	48 503
Övriga kostnader	8	-69 000	-64 596
Resultat före skatt		152 346	129 117
Skatt på årets resultat	10	-29 545	8 508
Årets resultat		122 801	137 624
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		122 801	137 624

Resultaträkning för moderbolaget

1 januari - 31 december		2013	2012
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Belopp i Tkr			
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	Not		
Premieinkomst från försäkringsavtal	3	533 040	513 717
Premier för avgiven återförsäkring		-51 776	-49 379
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-9 032	-9 158
		472 231	455 180
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	10 478	12 532
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	5		
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring		-400 925	-367 103
Återförsäkrarens andel		30 233	12 866
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-34 755	-6 796
Återförsäkrarens andel		5 336	2 143
		-400 111	-358 890
Driftskostnader	6	-89 654	-90 958
Skadeförsäkringsrörelsens resultat före återbäring och rabatter		-7 055	17 864
Återbäring och rabatter	24	0	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-7 055	17 864
ICKE TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-7 055	17 864
Kapitalavkastning, intäkter	7	29 521	119 437
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	7	140 232	12 775
Kapitalavkastning, kostnader	7	-3 485	-1 351
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	7	-3 094	-8 360
Kapitalförvaltningens resultat		163 174	122 501
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-10 478	-12 532
Återstående kapitalavkastning		152 696	109 969
Övriga intäkter	8	54 360	48 503
Övriga kostnader	8	-69 000	-64 596
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		131 001	111 741
Bokslutsdispositioner	9	17 749	-62 112
Resultat före skatt		148 750	49 629
Skatt på årets resultat	10	-33 804	588
Årets resultat		114 946	50 216
Rapport över totalresultat för moderbolaget			
Årets resultat		114 946	50 216
Övrigt totalresultat		0	0
Totalresultat för året		114 946	50 216

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Per den 31 december		2013	2012
TILLGÅNGAR			
Belopp i Tkr			
Immateriella tillgångar		Not	
Andra immateriella tillgångar	11	3 220	4 830
		3 220	4 830
Placeringstillgångar			
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>	14, 15		
Aktier och andelar	13	1 587 299	1 413 045
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13	543 342	533 526
Övriga finansiella placeringstillgångar		6 700	6 700
<i>Depåer hos företag som avgivit återförsäkring</i>		3 644	3 500
		2 140 985	1 956 771
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador		185 255	179 919
		185 255	179 919
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	16	137 549	130 911
Fordringar avseende återförsäkring		9 118	7 719
Övriga fordringar		16 992	1 053
		163 659	139 683
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	17	7 534	6 475
Likvida medel	18	52 969	63 437
		60 504	69 912
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	19	974	1 135
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	9 388	9 480
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	7 656	5 754
		18 017	16 369
SUMMA TILLGÅNGAR		2 571 640	2 367 484

		2013	2012
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
	Not		
Eget kapital	38		
Balanserad vinst inklusive årets resultat		1 183 006	1 060 206
		1 183 006	1 060 206
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	211 302	202 270
Avsättning för oreglerade skador	23	825 260	790 505
Avsättning för återbäring	24	0	0
		1 036 562	992 774
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Pensioner	25	11 970	16 470
Uppskjutna skatteskulder	10	228 033	201 131
Övriga avsättningar	26	5 582	0
		245 585	217 601
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		64 483	50 788
Skulder avseende återförsäkring		2 195	2 661
Aktuella skatteskulder		0	618
Övriga skulder	35	26 899	23 551
		93 577	77 617
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	12 911	19 285
		12 911	19 285
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 571 640	2 367 484

Upplysningar om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 28 och not 29.

Balansräkning för moderbolaget

Per den 31 december		2013	2012
TILLGÅNGAR			
Belopp i Tkr	Not		
Placeringsstillgångar			
<i>Placeringar i koncernföretag och intresseföretag</i>			
Aktier i dotterföretag	12	149 782	149 782
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>	14, 15		
Aktier och andelar	13	1 275 701	1 124 402
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13	543 342	533 526
Övriga finansiella placeringstillgångar		6 700	6 700
<i>Depåer hos företag som avgivit återförsäkring</i>		3 644	3 500
		1 979 170	1 817 910
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador		185 255	179 919
		185 255	179 919
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	16	137 549	130 911
Fordringar avseende återförsäkring		9 118	7 719
Övriga fordringar		16 992	1 053
		163 659	139 683
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	17	7 534	6 475
Kassa och bank	18	52 869	63 337
		60 403	69 812
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	19	974	1 135
Förutbetalda anskaffningskostnader	20	9 388	9 480
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	7 656	5 754
		18 017	16 369
SUMMA TILLGÅNGAR		2 406 504	2 223 693

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2013	2012
	Not		
Eget kapital	38		
Bundet eget kapital			
Uppskrivningsfond		85 800	85 800
Reservfond		20 260	20 260
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		382 887	332 670
Årets resultat		114 946	50 216
		603 892	488 946
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	9	22 847	40 751
Utjämningsfond	9	11 721	11 721
Säkerhetsreserv	9	495 000	495 000
Ack. avskrivningar över plan materiella tillgångar	9	2 081	1 926
		531 649	549 398
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	211 302	202 270
Avsättning för oreglerade skador	23	825 260	790 505
Avsättning för återbäring	24	0	0
		1 036 562	992 775
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Pensioner	25	11 970	16 470
Uppskjutna skatteskulder	10	110 361	79 201
Övriga avsättningar	26	5 582	0
		127 914	95 671
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		64 483	50 788
Skulder avseende återförsäkring		2 195	2 661
Aktuella skatteskulder		0	618
Övriga skulder	35	26 899	23 551
		93 577	77 617
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	12 911	19 285
		12 911	19 285
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 406 504	2 223 693
POSTER INOM LINJEN			
Ställda panter	28		
För försäkringstekniska avsättningar (f e r) registerförda tillgångar		1 344 034	1 252 642
Ansvarsförbindelser	29		
Övriga ansvarsförbindelser		18 839	21 756
Åtaganden		Inga	Inga

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget

Belopp i Tkr	Bundet kapital		Fritt kapital		Totalt kapital
	Uppskrivnings- fond	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2012-01-01	85 800	20 260	404 442	-71 772	438 730
Årets resultat				50 216	50 216
Årets övrigt totalresultat				0	0
Årets totalresultat				50 216	50 216
Vinstdisposition			-71 772	71 772	0
Utgående eget kapital 2012-12-31	85 800	20 260	332 670	50 216	488 946
Ingående eget kapital 2013-01-01	85 800	20 260	332 670	50 216	488 946
Årets resultat				114 946	114 946
Årets övrigt totalresultat				0	0
Årets totalresultat				114 946	114 946
Vinstdisposition			50 216	-50 216	0
Utgående eget kapital 2013-12-31	85 800	20 260	382 887	114 946	603 892

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

Belopp i Tkr	Balanserad vinst inkl årets resultat	Totalt kapital
Ingående eget kapital 2012-01-01	922 581	922 581
Årets resultat	137 624	137 624
Utgående eget kapital 2012-12-31	1 060 206	1 060 206
Ingående eget kapital 2013-01-01	1 060 206	1 060 206
Årets resultat	122 801	122 801
Utgående eget kapital 2013-12-31	1 183 006	1 183 006

Kassaflödesanalys

	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
KASSAFLÖDESANALYS (DIREKT METOD)				
Belopp i Tkr				
Den löpande verksamheten				
Premieinbetalningar	529 881	505 410	529 881	505 410
Utbetalningar av premier till återförsäkrare	-51 056	-51 351	-51 056	-51 351
Skadeutbetalningar	-369 119	-337 829	-369 119	-337 829
Inbetalningar från återförsäkrare avseende återförsäkrares andel av utbetalda försäkringsersättningar	30 233	14 841	30 233	14 841
Inbetalningar avseende provisioner och garantier	51 100	54 220	51 100	54 220
Utbetalningar till leverantörer och anställda	-190 689	-187 464	-190 689	-187 464
Skatteutbetalningar	-12 773	-2 199	-12 773	-2 199
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-12 423	-4 372	-12 423	-4 372
Investeringsverksamheten				
Förvärv av:				
- aktier och andelar	-41 027	-124 495	-41 027	-124 495
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	-137 932	-49 726	-137 932	-49 726
Avyttring av:				
- aktier och andelar	40 659	170 542	40 659	170 542
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	135 947	0	135 947	0
- byggnad och mark	0	0	0	0
Lämnade lån	0	0	0	0
Amortering av lämnade lån	0	0	0	0
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-3 362	-1 689	-3 362	-1 689
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	397	148	397	148
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0
Räntebetalningar	4 133	12 772	4 133	12 773
Erhållna utdelningar	3 140	26 048	3 140	26 048
Kassaflöde från investeringsverksamheten	1 955	33 600	1 955	33 601
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0	0	0
Årets kassaflöde	-10 468	29 228	-10 468	29 229
Likvida medel vid årets början	63 437	34 209	63 337	34 108
Valutakursdifferens i likvida medel	0	0	0	0
Likvida medel vid årets slut	52 969	63 437	52 869	63 337

Resultatanalys

RESULTATANALYS (avser moderbolaget)

SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT

Belopp i Tkr

	Totalt 2013	Direkt försäkring av svenska risker					Summa	Mottagen återförs
		Sjuk och olycksfall	Hem, Villa Fritidshus	Företag Lantbruk Fastighet	Motorfordon	Trafik		
Premieintäkt f. e. r. (not 1)	472 231	13 027	107 165	121 566	119 766	72 465	433 989	38 242
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	10 478	619	1 083	1 363	825	4 006	7 896	2 582
Försäkringsersättningar f. e. r. (not 2 och 3)	-400 111	-16 640	-89 302	-119 443	-94 773	13 136	-307 022	-93 089
Återbäring	0						0	
Driftskostnad f. e. r.	-89 653	-2 158	-21 205	-28 749	-22 251	-14 434	-88 797	-856
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-7 055	-5 152	-2 259	-25 263	3 568	75 172	46 066	-53 121
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto (not 3)	34 247	-8	-4 024	1 784	-3 338	88 962	83 376	-49 129
Återförsäkrars andel	105	1 360	461	2 217	0	-3 933	105	0
Avvecklingsresultat f. e. r.	34 352	1 352	-3 563	4 001	-3 338	85 029	83 481	-49 129
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	211 302	6 451	54 603	52 622	56 874	39 470	210 020	1 282
Avsättning för oreglerade skador (not 3)	825 260	82 417	46 591	104 983	24 407	251 063	509 461	315 799
Avsättning för återbäring	0						0	
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	1 036 562	88 868	101 194	157 605	81 281	290 533	719 481	317 081
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador	185 255	23 851	460	18 601	1 024	141 318	185 255	
NOTER TILL RESULTATANALYS								
NOT 1								
Premieintäkt f. e. r.	472 231	13 027	107 165	121 566	119 766	72 465	433 989	38 242
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	533 039	13 442	117 414	152 816	124 917	85 074	493 663	39 376
Premier för avgiven återförsäkring	-51 776	-358	-7 394	-30 635	-1 332	-12 057	-51 776	0
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-9 032	-57	-2 855	-615	-3 819	-552	-7 898	-1 134
NOT 2								
Försäkringsersättningar f. e. r.	-400 111	-16 640	-89 302	-119 443	-94 773	13 136	-307 022	-93 089
Utbetalda försäkringsersättningar	-370 692	-10 100	-104 236	-94 773	-93 306	-51 115	-353 530	-17 162
Före avgiven återförsäkring	-400 925	-10 545	-105 855	-119 925	-93 306	-54 132	-383 763	-17 162
Återförsäkrars andel	30 233	445	1 619	25 152	0	3 017	30 233	0
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f. e. r.	-29 419	-6 540	14 934	-24 670	-1 467	64 251	46 508	-75 927
Före avgiven återförsäkring	-34 755	-7 527	15 963	-20 974	-2 491	56 201	41 172	-75 927
Återförsäkrars andel	5 336	987	-1 029	-3 696	1 024	8 050	5 336	0

NOT 3

Under 2013 har särskilt fokus riktats på bedömningen av koncernens trafikreserver. De samlade trafikreserverna i den direkta affären har bedömts vara orimligt starka medan mottagna trafikreserver genom Trafikpoolen bedömts vara för svaga. Detta har i bokslutet för 2013 resulterat i en förstärkning av mottagna trafikreserver med ca 65,9 Mkr och en upplösning av trafikreserver i direkt affär med ca 68,4 Mkr. De ändrade bedömningarna har således inneburit en positiv effekt på årets resultat före skatt med ca 2,5 Mkr netto. Resultateffekten på grund av den ändrade bedömningen utgörs av ett positivt avvecklingsresultat om ca 29,1 Mkr och samtidigt en negativ resultatpåverkan för skadeår 2013 om 26,6 Mkr.

Noter

Belopp i Tkr

NOT 1 Redovisningsprinciper

ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Årsredovisningen avges för perioden 1 januari t o m 31 december 2013 och avser Länsförsäkringar Södermanland som är ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Nyköping och utgör moderbolag i koncernen. Adressen till huvudkontoret är Västra Storgatan 4, Nyköping och organisationsnummer är 519000-6519. Årsstämma kommer att hållas den 8 april 2014.

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper". De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föränleds av begränsningar i möjligheterna att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Länsförsäkringar Södermanland upprättar Koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporteringens rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Även tillämpliga delar i FFFS 2008:26 inklusive ändringsföreskrifter har tillämpats i koncernredovisningen.

Årsredovisningen har godkänts av styrelsen för utfärdande den 5 mars 2014.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Försäkringsföretagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

Utformning av de finansiella rapporterna

Länsförsäkringar Södermanland tillämpar IAS 1 vid utformning koncernens finansiella rapporter. IAS 1 innebär bland annat att ett företag skall presentera Rapport över koncernens totalresultat, Rapport över finansiell ställning, Rapport över förändringar i eget kapital samt Kassaflödesanalys.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS fordrar att företagsledningen gör ett antal bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader.

Uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet används sedan bland annat för att bedöma de redovisade värdena på sådana tillgångar och skulder vars värde inte tydligt framgår från externa källor. Det verkliga utfallet kan avvika från de bedömningar och uppskattningar som gjorts. De antaganden som ligger till grund för uppskattningar och bedömningar ses över regelbundet. Förändringar i gällande bedömningar och uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period.

Följande poster i de finansiella rapporterna omfattas av väsentliga bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering.

Försäkringstekniska avsättningar

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Uppskattningen av avsättningsbehovet för oreglerade skador görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna omfattar förutom den individuella bedömningen av större skador och skador med komplicerade ansvarsförhållanden även en bedömning av värdet av avsättningen för de skador som inträffat före räkenskapsårets utgång men som per balansdagen ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR – avsättning. Värderingen inkluderar även bedömning av kostnader för skadereglering samt förväntade kostnadsökningar. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Fastställande av verkligt värde på placeringstillgångar

Ett antal av koncernens redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar kräver värdering till verkligt värde, för såväl finansiella som icke-finansiella tillgångar och skulder.

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

För placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 och nivå 3 gör Länsförsäkringar Södermanland för var och en av tillgångarna en bedömning av rimligheten i värdet och tar in underliggande beräkningar och andra underlag där så är möjligt. I de enstaka fall detta inte är möjligt sker en löpande kontakt med styrelsen eller VD i de bolag vars värdepapper innehas av koncernen för att säkerställa riktigheten i värderingen av tillgångarna.

Värderingsprinciperna för värdering av finansiella tillgångar och skulder framgår nedan under rubriken Finansiella instrument. I noterna 14 och 15 beskrivs även väsentliga värderingstekniker och antaganden för redovisningen och värderingen av företagets placeringstillgångar kategoriserade i nivå 2 respektive nivå 3.

Avsättning för pensioner

Den redovisade avsättningen för pensioner utgör reserv för förtida pensionsavgångar enligt den s.k. "62-års regeln", vilken regleras i kollektivavtal. Avsättningen baseras på personalstatistik och tidigare nyttjandegrad, vilket ligger till grund för bedömningen av hur stor andel av de medarbetare som omfattas av reglerna som också förväntas utnyttja möjligheten till förtida pensionering. Avsättningen är inte tryggnad enligt Tryggandelagen.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

- KONCERNEN

Koncernens redovisningsprinciper är oförändrade jämfört med föregående år. Ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2013 har inte haft någon väsentlig effekt på koncernredovisningen.

Förändring av IFRS, nya IFRS och tolkningar

De mest väsentliga förändringarna av IFRS som observerats är följande:

IFRS 13 Värdering till verkligt värde

Syftet med denna standard är att definiera ett enhetligt ramverk för värdering till verkligt värde. Verkligt värde definieras i standarden som "det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld genom en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer". Standarden beskriver en värderingshierarki som indelas i tre nivåer vilka överensstämmer med de nivåer som introducerades i IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar. De tre nivåerna utgörs av:

Nivå 1: Noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder som företaget har tillgång till vid värderingstidpunkten.

Nivå 2: Andra indata än de noterade priser som ingår i Nivå 1, vilka är direkt eller indirekt observerbara för tillgången eller skulden. Sådan annan indata för värderingen kan till exempel omfatta räntenivåer, avkastningskurvor, volatilitet och multiplar.

Nivå 3: Icke observerbara indata för tillgången eller skulden. På denna nivå ska beaktas antaganden som marknadsaktörer skulle använda sig av vid prissättningen av tillgången eller skulden, inkluderat riskantaganden. Vid framtagande av ej observerbar information ska ett företag använda sig av bästa tillgängliga information, vilket kan inkludera företagets egna data.

Standarden baseras på att det finns tre värderingsmetoder som används:

Marknadsmetod: Värdering utifrån faktiska transaktioner på marknaden av identiska eller jämförbara tillgångar.

Avkastningsmetod: Värdering av den framtida förväntade avkastningen från tillgången, till exempel kassaflödesvärdering.

Kostnadsmetod: Värdering utifrån anskaffningskostnaden för en motsvarande tillgång med motsvarande kapacitet med hänsyn tagen till förslitning och ekonomisk inkurans till följd av teknisk utveckling.

IFRS 13 har inte medfört någon väsentlig ändring i de metoder som tillämpas av Länsförsäkringar Södermanland för värdering till verkligt värde. Den nya standarden har inte inneburit några omräkningar av ingående balanser eller haft någon påverkan på jämförelsesiffrorna i koncernredovisningen.

Ändrad IFRS 7 Finansiella instrument:

Upplysningar - Upplysning om kvittning

Ändringen innebär att upplysning ska lämnas om de finansiella tillgångar och skulder som kvittats i balansräkningen. Vidare skall upplysning lämnas om vilka finansiella tillgångar och skulder som omfattas av olika typer av ramavtal som möjliggör kvittning. Förändringen har inte påverkat koncernens redovisningsprinciper.

Ändringar av IAS 12 Inkomstskatter - Uppskjuten skatt

Ändringen behandlar redovisning av uppskjuten skatt för tillgångar som redovisas till verkligt värde i enlighet med IAS 40 Förvaltningsfastigheter respektive omvärderingsmetoden enligt IAS 16 Materiella anläggningstillgångar. Enligt IAS 12 skall uppskjuten skatt beräknas utifrån om tillgången eller skulden förväntas användas eller om den förväntas bli realiserad. Företaget äger inga förvaltningsfastigheter och i Sverige tillämpas samma skattesats vid förbrukning som vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Ändringen har således inte påverkat koncernens redovisningsprinciper.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade IFRS träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtdistillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs nya eller ändrade IFRS som förväntas få effekter på företagets finansiella rapporter. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka företagets finansiella rapporter.

IFRS 9 Financial Instruments avses ersätta

IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering senast från och med 2017. IASB har publicerat de två första delarna av vad som tillsammans kommer att utgöra IFRS 9. Merparten överensstämmer med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som

frivilligt värderas till verkligt värde enligt den så kallade Fair Value Option. Eftersom koncernen inte har några skulder värderade till verkligt värde kommer den förändringen inte att få någon effekt på rapporteringen. Koncernen har inte för avsikt att förtdistillämpa IFRS 9.

IFRS 10 Koncernredovisning ersätter *IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter* avseende reglerna för koncernredovisning samt *SIC 12 När ska ett företag för särskilt ändamål, ett SPE, omfattas av koncernredovisningen*. Standarden innehåller inga ändringar jämfört med nu gällande IAS 27 beträffande när koncernredovisning skall upprättas samt regler för konsolidering vid förvärv och avyttring.

IFRS 10 innehåller vägledning vid bedömning om bestämmande inflytande föreligger för samtliga investeringar ett företag har. Detta inkluderar det som idag kallas Special Purpose Entities (SPE) och som regleras i SIC 12. Tre faktorer skall analyseras för att bedöma om en investerare har bestämmande inflytande över en investering och om därmed investeringen skall konsolideras. Investeraren skall analysera om investeraren:

- har inflytande över investeringsobjektet,
- kan använda sitt inflytande över investeringsobjektet till att påverka sin avkastning och
- är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från investeringen.

Begreppet avkastning utgörs inte bara av resultat och utdelning utan kan även omfatta avgifter, ersättningar, skattefordelar, stordriftsfördelar, kostnadsbesparingar och andra typer av synergier.

Vid bedömning av bestämmande inflytande skall även beaktas faktorer som i praktiken innebär bestämmande inflytande trots att ett företag inte innehar rösträttsmajoritet. Dessa faktorer kan utgöras av ägarandel i relation till ägarspridningen eller vid väsentliga (materiella) innehav av potentiella röster i form av konvertibla skuldebrev eller optioner.

Analysen för att bedöma om ett företag har bestämmande inflytande över en investering kan genom ikraftträdandet av IFRS 10 bli mer omfattande jämfört med IAS 27.

I koncernen ingår det helägda dotterföretaget Strimlusen Förvaltnings AB. Eftersom moderbolaget innehar 100 % av rösterna i dotterföretaget förväntas inte bedömningen av bestämmande inflytande över dotterföretaget påverkas genom IFRS 10. Enligt EU skall IFRS 10 vara obligatoriskt från och med januari 2014. Koncernen har inte för avsikt att förtdistillämpa IFRS 10.

IFRS 11 Samarbetsarrangemang

Den nya standarden om samarbetsarrangemang innebär framförallt två förändringar jämfört med IAS 31 *Andelar i joint ventures*. Enligt den första förändringen skall en investering bedömas utgöra

antingen en gemensam verksamhet eller ett joint venture. Beroende på vilken typ av investering som föreligger finns det olika redovisningsregler. Enligt den andra förändringen skall ett joint venture redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Klyvningsmetoden kommer inte att vara tillåten för joint venture.

IFRS 11 bedöms inte få någon påverkan på koncernens rapportering. Enligt EU skall tillämpning av IFRS 11 ske från och med räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2014 eller senare. Koncernen har inte för avsikt att förtidstillämpa IFRS 11.

IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag
Den nya standarden innehåller upplysningskrav för innehav av dotterföretag, samarbetsarrangemang, intresseföretag samt strukturerade företag som inte konsolideras.

Enligt IFRS 12 skall en beskrivande upplysning lämnas över vilken typ av företag som investeringen avser och vilka risker som är kopplade till denna typ av investering. Upplysning skall lämnas om vilken effekt investeringen har på koncernens resultat, ställning och kassaflöde. Vidare skall upplysning lämnas om de väsentliga bedömningar och antaganden som företaget gjort när det kommit fram till att det har bestämmande, gemensamt bestämmande eller betydande inflytande över ett annat företag samt typen av samarbetsarrangemang.

Förutom utökade upplysningskrav kring dotterföretaget bedöms inte IFRS 12 påverka på koncernens rapportering bli väsentlig. Enligt EU skall tillämpning av IFRS 12 ske från och med räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2014 eller senare. Koncernen har inte för avsikt att förtidstillämpa IFRS 12.

Ändrade bedömningar och uppskattningar

Under 2013 har särskilt fokus riktats på bedömningen av koncernens trafikreserver. De samlade trafikreserverna i den direkta affären har bedömts vara orimligt starka medan mottagna trafikreserver genom Trafikpoolen bedömts vara för svaga. Detta har i bokslutet för 2013 resulterat i en förstärkning av mottagna trafikreserver med ca 65,9 Mkr och en upplösning av trafikreserver i direkt affär med ca 68,4 Mkr. De ändrade bedömningarna har således inneburit en positiv effekt på årets resultat före skatt med ca 2,5 Mkr netto. Resultateffekten på grund av den ändrade bedömningen utgörs av ett positivt avvecklingsresultat om ca 29,1 Mkr och samtidigt en negativ resultatpåverkan för skadeår 2013 om 26,6 Mkr.

Valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som före-

ligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett Icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen.

Kapitalavkastningen inkluderar, förutom utdelningar, räntor och realiserade vinster och förluster, även orealiserade värdeförändringar. Orealiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital under rubriken Balanserade vinstmedel. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oregrulerade skador f.e.r under året. Som räntesats tillämpas genomsnittsräntan för 3 månaders statsskuldväxlar. Det innebär för räkenskapsåret att en räntesats på 1,00 procent har tillämpats. För Trafikaffär är beräkningsunderlaget medelvärdet av räntan på 7-års statsobligationer över perioden 2009–2013 vilket ger 2,25 procent.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

INTÄKTER

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livförsäkringsområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlande affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det Icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, dvs när tjänsten utförts. Från och med 2010 redovisas förmedlad affär samlad som en egen funktion.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder tas upp i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen räntointäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (t.ex. courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 13.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.
Länsförsäkringar Södermanland förvaltar och

utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t ex Länsförsäkringar AB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen.

Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Södermanland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultatet.

Aktier och andelar i koncernföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Finansiella tillgångar som kan säljas
Länsförsäkringar Södermanland har inga tillgångar som klassificeras på detta sätt.

Lånefordringar och kundfordringar
Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Andra finansiella skulder
Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Likvida medel
Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

När verkligt värde för en tillgång eller skuld ska fastställas, använder koncernen observerbara data i så stor utsträckning som möjligt. Verkliga värden kategoriseras i olika nivåer i en verkligt värde hierarki baserat på indata som används i värderingstekniken enligt följande:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för identiska instrument.

Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Sådana instrument återfinns i balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1. Denna kategori inkluderar instrument som värderas baserat på noterade priser på aktiva marknader för liknande instrument, noterade priser för identiska eller liknande instrument som handlas på marknader som inte är aktiva, eller andra värderingstekniker där all väsentlig indata är direkt och indirekt observerbar på marknaden.

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden. Denna kategori inkluderar alla instrument där värderingstekniken innefattar indata som inte baseras på observerbar data och där den har en väsentlig påverkan på värderingen.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Företaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument. Värderingstekniker används för innehav av onoterade finansiella instrument inom balansposten Aktier och andelar.

Bolagets aktieinnehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till

ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på Aktieindexobligationer som inte är noterade på en aktiv marknad tillhandahålls av arrangören av instrumentet, vilken som i regel är svenska finansiella institut. Aktieindexobligationer består dels av en nollkuponobligation, vars värde är beroende av den tid som återstår till förfall, och dels av en option vars värde baseras på utvecklingen av ett eller flera observerbara marknadsindex. Värdet av aktieindexobligationen påverkas också av instrumentets deltagandegrad (uppräkningsfaktor).

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den Icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader (beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ).

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare realiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar i form av datorprogram som förvärvats av koncernen redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Immateriella tillgångar skrivs av på 5 år från det datum då de är tillgängliga för användning. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden, såvida inte sådan nyttjandeperiod är obestämbar.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att

komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar
Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning, vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

Den beräknade nyttjandeperioden för kontorsmöbler är 10 år, för inventarier och installationer 5 år och för datainventarier 3 år.

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde.

En nedskrivning återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

REDOVISNING AV FÖRSÄKRINGSAVTAL

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Samtliga Länsförsäkringar Södermanlands försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåtillägg). Denna bedömning innefattar faktorer som påverkar behovet av nivåtillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2.

Ingen del i avsättningen för oreglerade skador har diskonterats. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven i Finansinspektionens föreskrifter.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt.

Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkringsaffär redovisas till odiskonterade värden.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iaktas i premiansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader skrivs av över 12 månader.

Återbäring och rabatter

Återbäring har lämnats till del av försäkringstagarna avseende skådeåren 2006, 2007 och 2009. Den beräknade kostnaden har redovisats i Resultaträkningarna 2006, 2007 och 2009. Reservering för återbäring redovisas som avsättning i balansräkningen. Reglering av återbäringen påbörjades fr. o. m maj månad 2007 och har skett genom avdrag på aviserad premie. Regleringen avslutades under 2011 och inget åtagande kvarstår per 2013-12-31 (fg år 0).

ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt.

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som Länsförsäkringar Södermanland förmedlat. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken.

Beräkningen av avsättning för kreditförluster utgår från en riskbaserad bedömning såväl på individuell nivå som på gruppnivå för de krediter företaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Avsättningar för kreditförluster redovisas under rubriken Övriga avsättningar i koncernens Rapport över finansiell ställning. Skillnaden mellan det maximala ansvaret som beskrivits ovan och den redovisade avsättningen redovisas som ansvarsförbindelse.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat, utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 6 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en

redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 6 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Pensioner - övrigt

Företaget har genom det centrala kollektivavtalet avseende tjänstepensioner som tryggats genom försäkring, en särskild rätt för vissa anställda (personer födda år 1955 och tidigare), att den anställde kan avsluta sin tjänstgöring tidigast från och med 62 års ålder (se vidare not 25).

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktligt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Avsättning görs till en reserv för, enligt kollektivavtal, förtida pensionsavgångar (se även not 25). Avsättningen är inte tryggad enligt Tryggandelagen.

MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolagets redovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26) inklusive ändringsföreskrifter och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Försäkringsföretaget tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26 inklusive ändringsföreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER - MODERBOLAGET

Moderbolagets redovisningsprinciper är oförändrade jämfört med föregående år.

Ändringar av RFR 2 Redovisning för juridiska personer

Rådet för finansiell rapportering har gjort ändringar i RFR 2 Redovisning för juridiska personer avseende redovisning av koncernbidrag. Redovisning av koncernbidrag kan göras antingen enligt huvudregeln eller enligt alternativregeln. Redovisning enligt huvudregeln innebär ingen förändring jämfört med tidigare regler i RFR 2, d v s erhållna koncernbidrag som moderbolag erhåller från dotterbolag redovisas som finansiell intäkt. Lämnade koncernbidrag från moderbolag till dotterbolag redovisas som ökning av andelar i koncernföretag. Enligt alternativregeln får koncernbidrag redovisas som bokslutsdisposition.

De ändrade reglerna avseende redovisning av koncernbidrag har inte påverkat moderbolagets redovisningsprinciper.

Dotterbolag

Andelar i dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Som intäkt redovisas erhållna utdelningar. Nedskrivningsbehov testas löpande. För det fall andelarna har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde tillämpar moderbolaget undantagsvis möjligheten till uppskrivning enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL).

Skillnad mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling av Länsförsäkringsgruppens försäkringssystem Rally och Sally redovisas som kostnad i moderbolagets resultaträkning men som en tillgång i koncernens Rapport över finansiell ställning med en avskrivningstid på 5 år.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatt. I koncernredovisningen delas de obeskattade reserverna upp på uppskjuten skatt och eget kapital.

NOT 2 Risker och riskhantering

Inledning

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Södermanland. Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsriskerna som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Denna not omfattar en beskrivning av hur vi hanterar risker samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Mål, principer och metoder för bolagets riskhantering

Syftet med bolagets riskhantering är att identifiera, mäta, styra samt om möjligt förebygga och reducera samtliga risker som företaget är exponerat för - både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att tillse att bolaget har en betryggande solvens i förhållande till de risker bolaget är exponerat för.

Bolagets sätt att hantera risktagandet byggs på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer och kan beskrivas på följande sätt:

Styrelsen

Ansvar för bolagets riskarbete ligger hos styrelsen som årligen beslutar om bolagets övergripande styrdokument, exempelvis affärsplan, policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen och skuld täckningspolicy. Styrelsen får löpande rapportering av hur bolagets risker utvecklas via ett flertal olika rapporter. Styrelsen har även ett utskott till sitt förfogande, finansutskottet.

I finansutskottet ingår ordförande och vice ordförande, vd och ekonomichefen samt en styrelseledamot (adjungerad). Finansutskottet har

till uppgift att löpande följa utvecklingen av bolagets tillgångar och ta beslut om placeringar inom de ramar som styrelsen beslutat. Finansutskottet tar även fram förslag till eventuella förändringar av de regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. Styrelsen tar årligen beslut om direktiv för finansutskottet och följer utskottets arbete genom att protokoll från mötena tas upp på kommande styrelsesammanträde.

Internrevision

Styrelsen har även en internrevisionsfunktion till sitt förfogande. Internrevisorerna skall medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att undersöka och utvärdera den interna styrningen. Styrelsen fastslår årligen direktiv för internrevisionen och inriktningen på arbetet. Internrevisionen rapporterar direkt till styrelsen.

Operativ organisation

I bolagets operativa riskorganisation finns förutom vd funktioner för riskkontroll, compliance samt en riskhanteringsnämnd.

Funktionen riskkontroll ansvarar för att bedöma den ekonomiska omfattningen av bolagets risker. Riskkontroll rapporterar direkt till vd och styrelse.

Compliancefunktionen är ett stöd för att bolaget skall arbeta enligt gällande regler och har bl a till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevanden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar två gånger per år till vd och

styrelse samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl bolagets verksamhet uppfyller gällande regler och normer.

Riskhanteringsnämnden arbetar operativt med att bedöma försäkringsrisker, såväl enskilt som generellt. Nämndens arbete kan resultera i att försäkringsavtal upphör eller förslag på nya riskurvalsbestämmelser. Riskhanteringsnämnden träffas 8-10 gånger årligen.

Dessutom har bolaget en säkerhetsfunktion som arbetar med de interna säkerhetsfrågorna, såväl fysisk säkerhet som informationssäkerhet.

Rapportering av risk

Bolaget har en intern beräkningsmodell för att mäta totalrisk. Mätetalet är på formen av ett kapitalkrav som förväntas svara mot det sämsta årsresultatet som skulle kunna uppstå under tvåhundra slumpmässiga verksamhetsår, givet dagens riskexponering och de i modellen antagna diversifieringseffekterna - mellan och inom - de olika risklagen. Bolagets styrelse får en riskrapport två gånger årligen där det framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden, samt hur relationen mellan totalrisk och kapital har utvecklats.

Varje kvartal rapporterar bolaget in uppgifter till tillsynsmyndigheten Finansinspektionen om bland annat kapitalbas och solvens. Från och med 2007 rapporterar även bolaget in uppgifter enligt det så kallade trafikljussystemet. Trafikljussystemet är ett stresstest som görs för att kontrollera att bolaget klarar av sina åtaganden även i perioder med kraftiga rörelser på de finansiella marknaderna. Bolaget uppfyllde med god marginal de minimikrav som ställts av myndigheterna.

Risker i försäkringsverksamheten

Försäkringsrisker består av teckningsrisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Teckningsrisk

Teckningsrisken är risken att skade- och driftskostnaderna för ännu ej inträffade skador inte täcks av premieintäkter. Teckningsrisken innehåller dels en osäkerhet om det faktiska utfallet av varje enskilt försäkringsavtal, dels osäkerhet om premiereserven kommer att vara tillräcklig. Osäkerheten om utfallet av årets försäljning kan uppkomma genom att den prissättningsprocess som bolaget utvecklat innehåller brister, antingen på grund av felaktigheter i kalkyler eller genom felbedömningar av omvärldsförändringar.

Känslighetsanalys teckningsrisker 2013 2012

Inverkan på resultatet före skatt	Tkr		
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/-4 914	+/-4 515	
Förändrad premienivå, 1 %	+/-4 722	+/-4 552	
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 4 001	+/-3 589	

Känslighetsanalys teckningsrisker 2013 2012

Inverkan på resultatet efter skatt	Tkr		
Förändrad totalkostnadsprocent, 1 %	+/-3 833	+/-3 522	
Förändrad premienivå, 1 %	+/-3 683	+/-3 551	
Förändrad skadekostnad, 1 %	+/- 3 121	+/-2 799	

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Tabellen på sidan 33 ("skadetriangel") utvisar hur den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis.

Katastrofrisk

Bolagets verksamhetsområde är i första hand begränsat till Södermanlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer som översvämningar, jordskred eller liknande.

Genom det interna riskutbytet (se särskilt avsnitt) är bolaget också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp som motsvarar 15 % (fg år 15 %) av bolagets egna kapital vid årets ingång. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfallsförsäkring, egendom, ansvar, motorfordon och trafikförsäkring, samt mottagen livåterförsäkring.

Bolaget upprättar även interna riktlinjer (riskurvalsregler) för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av bolagets styrelse. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden (limiter). I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. De flesta sakförsäkringskontrakt löper på högst ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

Bolaget har en särskild riskhanteringsnämnd där man löpande utvärderar olika risker och vid behov föreslår lämpliga åtgärder.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsbolagen i länsbolagsgruppen. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa fastställda belopp (självbehåll), per skada, per händelse och totalt per skadeår. Självbehållet fastställs årligen i styrelsen och är för bolagets del maximerat till 7,0 Mkr (fg år 7,5 Mkr).

Det externa katastrofskyddet har under 2013 gällt för 7 miljarder per händelse (fg år 7 miljarder) totalt för länsförsäkringsgruppen.

Premie- och reservrisken är störst i skadeporföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador.

När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Marknadsrisk

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser, fastighetspriser och råvarupriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i dessa marknadspriser.

För Länsförsäkringar Södermanlands del är det aktiekurs- och ränterisk som är de mest påtagliga riskerna, medan fastighets- och valutariskerna är av mindre omfattning beroende

på att endast en mindre del av tillgångarna är exponerade mot dessa risker.

Bolaget har ett regelverk, Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen, för hur bolaget skall placera tillgångarna och till vilken risk detta får göras. Policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen. I detta regelverk har bolaget även tagit hänsyn till de legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet. I de riktlinjer styrelsen fastslår anges en sk normalportfölj som reglerar hur stor andel av bolagets tillgångar som får finnas i olika tillgångsslag och på vilka marknader.

Placeringsstruktur 2013-12-31 2012-12-31

Obligationer, lån	543,3	533,5
Aktier, svenska	1 314,1	1 158,1
Aktier, utländska	273,2	255,0
Övriga placeringstillgångar	6,7	6,7
Summa placeringstillgångar	2 137,3	1 953,3

Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Styrelsen erhåller månadsvis en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placeringstillgångar är placerade, samt hur den aktuella allokeringen förhåller sig till normalportföljens. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen rapporteras i finansrapporten.

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är bolagets enskilt största marknadsrisk. Totalt har koncernen en aktieexponering på ca 1 587 (fg år 1 413) Mkr. För att begränsa effekten av kraftiga fall i aktiekurser används olika typer skyddsstrategier för att uppnå en ekonomisk säkring av tillgångarna, så som aktieindexobligationer. Bolaget försöker även minska risken i aktieportföljen genom att sprida risker på flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare för att på så sätt minska effekten av att en enskild förvaltare tar felaktiga beslut.

Känslighetsanalys, aktiekursrisk 2013 2012

Inverkan på vinst före skatt	Tkr		
10 % nedgång i aktiekurser	127 600	112 400	

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en nedgång i aktiemarknaden.

Känslighetsanalys, aktiekursrisk 2013 2012

Inverkan på vinst före skatt	Tkr		
10 % nedgång i aktiekurser	99 528	87 672	

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en nedgång i aktiemarknaden.

Valutakursrisk

Bolaget har både tillgångar och skulder i utländsk valuta. För skuldsidan är risken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt. På tillgångssidan uppgår den totala valutaexponeringen till cirka 287 (fg år ca 268) Mkr av vilken 273 Mkr utgörs av aktierisk och 14 Mkr av valutakursrisk i optionsdelen i aktieindexobligationer. Bolaget har inte, genom derivat eller på annat sätt, genomfört valutasäkringar. Enligt bolagets placeringsriktlinjer får den totala valutaexponeringen inte överstiga trettio procent av bolagets placeringsstillgångar, vilket motsvarar cirka 641 (fg år 586) Mkr.

Känslighetsanalys, valutarisk (netto) 2013 2012

	2013	2012
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	
10 % nedgång i valutakurser generellt	28 660	26 760
10 % nedgång i valutorna USD	20 385	19 898
10 % nedgång i valutorna EURO	8 275	6 862
10 % nedgång övriga valutor	-	-

Tabellen ovan visar hur resultatet före skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Känslighetsanalys, valutarisk (netto) 2013 2012

	2013	2012
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	
10 % nedgång i valutakurser generellt	22 355	20 872
10 % nedgång i valutorna USD	15 900	15 520
10 % nedgång i valutorna EURO	6 455	5 352
10 % nedgång övriga valutor	-	-

Tabellen ovan visar hur eget kapital efter skatt påverkas av en förändring i valutakurser med hänsyn tagen till valutasäkringsinstrument.

Ränterisk

Bolagets placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 543,3 (fg år 533,5) Mkr. Några räntebärande finansiella skulder finns inte. Bolagets ränteportfölj består huvudsakligen av statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer.

Ränteförvaltningen sker huvudsakligen genom köp av andelar i räntefonder. Länsförsäkringar Södermanland är exponerat för ränterisk genom risken för att marknadsvärdet på de fastförräntade tillgångarna sjunker då marknadsräntan stiger. Graden av ränterisk eller prisrisk ökar med tillgångens löptid. Durationen i ränteportföljen uppgår för närvarande till 1,8 år (fg år 2,5 år).

Känslighetsanalys, ränterisk 2013 2012

	2013	2012
Inverkan på resultatet före skatt	Tkr	
1 % lägre ränta	9 653	5 864
1 % högre ränta	-9 723	-5 877

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på bolagets resultat före skatt.

Känslighetsanalys, ränterisk 2013 2012

	2013	2012
Inverkan på eget kapital efter skatt	Tkr	
1 % lägre ränta	7 529	4 574
1 % högre ränta	-7 584	-4 584

Tabellen ovan visar vilken effekt en förändring i räntenivån har på eget kapital efter skatt.

Kreditrisk

Bolagets totala kreditexponering uppgår till 529,9 (fg år 520,9) Mkr, varav exponering mot svenska staten utgör 151,8 (fg år 150,9) Mkr. Bolagets kre-

ditexponering exklusive exponering mot svenska staten är fördelat enligt följande kreditkvalitet:

2013-12-31 (Mkr)	AA	A	Utan rating	Totalt
Obligationer	263,7	70,1		333,8
Lånerfordringar	30,0	14,3		44,3
Summa kreditexponering	293,7	84,4		378,1

2012-12-31 (Mkr)	AA	A	Utan rating	Totalt
Obligationer	230,6	39,5	53,1	323,2
Lånerfordringar	32,4	14,4		46,8
Summa kreditexponering	230,6	71,9	67,5	370,0

För att begränsa kreditrisken placerar bolaget sina likvida medel på konton i svensk bank med minst rating A, obligationer utgivna av stat med minst AA rating samt obligationer utgivna av svensk kommun, statlig eller kommunal svensk myndighet. Bolaget placerar även i räntefonder som innehåller statsobligationer, kommunkrediter, bostadsobligationer och/eller företagskrediter. Kredit-/motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms, tack vare även nämnda begränsningar, vara mycket små. Några säkerheter finns inte för de maximala kreditriskexponeringarna.

Fastighetsrisk

Bolagets exponering i fastigheter och fastighetsrelaterade tillgångar (Strimlusen Förvaltnings ABs innehav av aktier i Humlegården I, II och III och LF Fastighetsfond) uppgår till totalt 440,7 (fg år 395,0) Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Tidigare års uppskattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår är också ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen nedan visar skadekostnadsutvecklingen för skadeåren 2004 - 2013 före återförsäkring.

Av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår utvecklas årsvis och vilken andel som per 2013 finns avsatt i balansräkningen.

Skadekostnad före återförsäkring (Tkr)

Skadeår / Uppskattad skadekostnad	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totalt
- i slutet av skadeåret	283 475	348 680	267 028	259 087	306 018	287 645	417 193	341 529	316 162	395 216	
- ett år senare	297 118	337 984	271 603	262 967	306 042	282 679	429 588	351 698	338 759		
- två år senare	304 201	338 145	261 836	259 316	280 519	277 171	420 512	335 395			
- tre år senare	295 142	332 455	259 159	256 320	279 290	272 861	407 523				
- fyra år senare	292 110	331 122	255 863	254 827	278 571	261 482					
- fem år senare	291 054	331 003	255 279	256 151	273 666						
- sex år senare	290 803	331 595	255 300	246 612							
- sju år senare	290 713	331 892	249 266								
- åtta år senare	292 832	309 683									
- nio år senare	268 008										
Nuvarande skattning av total skadekostnad	268 008	309 683	249 266	246 612	273 666	261 482	407 523	335 395	338 759	395 216	
Totalt utbetalt	252 746	286 759	228 445	221 429	246 239	236 263	374 497	297 250	280 126	196 051	
Summa kvarstående skadekostnad	15 262	22 924	20 821	25 183	27 427	25 219	33 026	38 145	58 633	199 165	465 805
Avsättning upptagen i balansräkningen	15 262	22 924	20 821	25 183	27 427	25 219	33 026	38 145	58 633	199 165	465 805
Avsättning avseende skadeår 2003 och tidigare											21 360
Total avsättning upptagen i balansräkningen	15 262	22 924	20 821	25 183	27 427	25 219	33 026	38 145	58 633	199 165	487 165

omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Södermanlands del är fastighetsrisken relativt begränsad i och med att denna tillgång utgör en mindre del (21 %) av bolagets placeringstillgångar.

Koncentrationsrisk i placeringstillgångar m m
Koncentrationsrisker motverkas primärt genom diversifiering av koncernens placeringstillgångar, genom beslut om högsta exponering per motpart i finansiella derivat, genom beslut om högsta exponering per återförsäkringsgivare och genom fakultativ återförsäkring av enskilt mycket stora försäkrade risker. Företagets ledning och styrelse tar återkommande del av rapportering om koncernens stora exponeringar och riskkoncentrationer. Företagets placeringstillgångar är väsentligen väl diversifierade och företagets största koncentrationsrisk utgörs av aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB.

Motpartsrisk

Motpartsrisk finansiella instrument

Motpartsrisk avser de resultat effekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har bolaget fastställt

den lägsta kreditvärdering (rating) en emittent skall ha till minst AA.

Bolaget har inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning, eller som är nedskrivna. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Bolaget har inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Motpartsrisk i avgiven återförsäkring

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet vid val av återförsäkrare är bland annat att dessa ska ha minst A-rating enligt ratinginstitutet Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I nedanstående tabell framgår hur exponeringen för motpartsrisk fördelar sig på olika rating kategorier beträffande länsförsäkringsgruppens avtal med externa återförsäkringsgivare per 2013-12-31.

Standard & Poor's rating

2013-12-31

AA	47,0 %
A	44,7 %
BBB	3,2 %
Utan rating från S&P	5,1 %

Länsförsäkringar Södermanland köper all återförsäkring genom återförsäkringsavdelningen hos Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringsgruppen har ett antal interna pooler som ger länsbolagen återförsäkringskydd. Detta innebär att bolagen återförsäkrar varandra för de skador som överstiger vissa fastställda belopp (självbehåll). Självtäckningen fastställs årligen i styrelsen och är för Länsförsäkringar Södermanlands del maximerat till 7,0 Mkr (fg år 7,5 Mkr). Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen, per skada, per händelse och totalt per skadeår, upp till den skadestösnivå som täcks av externa återförsäkrare.

Bolaget har på balansdagen 185,3 Mkr (fg år 179,9 Mkr) i återförsäkrarens andel av oreglerade skador, för detta belopp svarar både externa återförsäkringsbolag och bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Största risk i mottagen affär bedöms vara vårt deltagande i Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse är för bolagets del begränsad till ca 4,4 Mkr (fg år ca 4,5 Mkr).

FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER SAMT FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

Redovisat värde 2013-12-31	Totalt	Varav utan kontrakt-enliga förfall	Varav med kontrakt-enliga förfall
Finansiella tillgångar	2 137	2 023	114
Försäkringstekniska avsättningar f e r	851	851	

Redovisat värde 2012-12-31	Totalt	Varav utan kontrakt-enliga förfall	Varav med kontrakt-enliga förfall
Finansiella tillgångar	1 953	1 852	101
Försäkringstekniska avsättningar f e r	813	813	

Kassaflöden 2013-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2015--2019	2020--2029	2030--
Finansiella tillgångar	2 137	388	201	851	686	11
Finansiella skulder	-94	-41	-53			
FTA f e r	-640	-43	-196	-341	-55	-5

Kassaflöden 2012-12-31	Totalt	1-3 mån	4-12 mån	2014--2018	2019--2028	2029--
Finansiella tillgångar	1 953	50	278	897	729	0
Finansiella skulder	-80	-10	-58	-12		
FTA f e r	-611	-49	-197	-293	-65	-8

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Södermanland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Bolaget har som riktlinje att alltid ha en likviditet (kassa och bankmedel) som uppgår till minst 25 Mkr. Utöver detta finns alltid möjlighet att med två till tre dagars varsel göra betydligt större belopp likvida genom försäljning av olika placeringstillgångar.

Under en normal månad har bolaget utbetalningar avseende driftskostnader, skadestånd och återförsäkringspremier på ca 46 (43) Mkr. Inbetalningarna i form av premier, ersättningar från återförsäkrare och provisionsersättningar från Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Liv uppgår till cirka 47 (fg år ca 45) Mkr.

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning

för detta erhåller Länsförsäkringar Södermanland en provision.

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldig om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, bolaget sätter dock av till en annullationsreserv som uppgår till 2,4 (fg år 2,8) Mkr.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank ingår att bolaget skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt

kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken, vilket innebär att denna risk är begränsad till cirka 23,9 (fg år 21,8) Mkr. Avsättning för kreditförluster har skett med 5,1 Mkr. Resterande del av risken, 18,8 Mkr, redovisas som ansvarsförbindelse, inom linjen.

Operativa risker

En viktig del av bolagets riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten skall bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för bolagets riskanalys, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner.

En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara.

Incidentrapportering är en annan viktig del av riskarbetet. De incidenter som inträffar loggas och hanteras i ett särskilt system för att möjliggöra analys och förebyggande åtgärder.

Bolagets funktioner för riskmanagement, compliance och internrevision har, som tidigare beskrivits, bland annat till uppgift att på olika sätt identifiera, hantera och granska bolagets operativa risker.

Medarbetare i Nyköping

Noter forts

Belopp i Tkr

Om inget annat anges avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget.

NOT 3	2013	2012
Premieinkomst		
Direkt försäkring i Sverige	493 664	477 713
Mottagen återförsäkring	39 376	36 305
Summa premieinkomst	533 040	513 717

NOT 4	2013	2012
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		
Överförd kapitalavkastning	10 478	12 532
Räntesats för övrig affär resp trafikaffär	1,00 resp 2,25	1,25 resp 2,50

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året.

Den tillämplande räntesatsen är genomsnittsräntan för 3 månaders statsskuldväxlar, vilket ger 1,00 % (fg år 1,25 %).

För trafikaffär beräknas kalkylräntan fr o m 2008 som medelvärdet av räntan på 7-åriga statsobligationer över perioden 2009-2013, vilket ger 2,25 % (fg år 2,50 %).

NOT 5	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Försäkringsersättningar						
	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
Utbetalda försäkringsersättningar	374 105	339 481	30 233	12 866	343 872	326 615
Utbetalning avseende skadereglering	26 820	27 622	0	0	26 820	27 622
	400 925	367 103	30 233	12 866	370 692	354 237
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	31 353	6 185	5 336	2 143	26 017	4 042
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	3 402	611	0	0	3 402	611
	34 755	6 796	5 336	2 143	29 419	4 653
Försäkringsersättningar	435 680	373 899	35 569	15 009	400 111	358 890

NOT 6	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Driftskostnader				
Funktionsindelade driftskostnader				
Anskaffningskostnader	48 181	46 436	48 181	46 436
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	92	-71	92	-71
Administrationskostnader	42 551	45 771	40 941	44 161
Provisioner i avgiven återförsäkring	440	432	440	432
Summa driftskostnader	91 263	92 568	89 654	90 958

NOT 6 forts	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Totala driftskostnader före funktionsindelning				
Kostnadsslagsindelade driftskostnader				
Provisioner och vinstandelar i mottagen återförsäkring	856	1 007	856	1 007
Personalkostnader	86 013	89 027	86 013	89 027
Lokalkostnader	8 826	11 962	8 826	11 962
Avskrivningar	3 623	3 634	2 013	2 024
Övriga kostnader	95 105	82 518	95 105	82 518
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-55 411	-50 482	-55 411	-50 482
Summa totala driftskostnader	139 013	137 666	137 403	136 056
Avgår:				
Driftskostnader, finans & fastighet (ingår i kapitalförvaltningskostnader)	2 888	773	2 888	773
Kostnad för förmedlad affär, netto (se även not 8)	14 640	16 093	14 640	16 093
Skaderegleringskostnader (se även not 5)	30 221	28 233	30 221	28 233
Summa avdrag	47 749	45 098	47 749	45 098
Summa driftskostnader	91 263	92 568	89 654	90 958

NOT 7

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - moderbolaget 2013

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	151 984				151 984
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 778				6 778
Summa	158 762				158 762

Moderbolaget 2012

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	70 861				70 861
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12 375				12 375
Summa	83 236				83 236

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga).

NOT 7 forts

Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument - Koncernen 2013

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	174 939				174 939
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 778				6 778
Summa	181 717				181 717

Koncernen 2012

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handels- ändamål	Låne- fordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	89 847				89 847
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12 375				12 375
Summa	102 222				102 222

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder (fg år inga).

	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Kapitalavkastning, intäkter				
Utdelning på aktier och andelar	3 140	26 048	3 140	26 048
Ränteintäkter mm				
- obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 309	14 169	4 309	14 169
Valutakursvinster	78	0	78	0
Realisationsvinster				
- aktier och andelar	11 752	79 221	11 752	79 221
- räntebärande värdepapper	10 242	0	10 242	0
Summa kapitalavkastning, intäkter	29 521	119 437	29 521	119 437
Summa ränteintäkter enligt ovan	4 309	14 169	4 309	14 169
- varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	0	0	0	0

NOT 7 forts	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Kapitalavkastning, kostnader				
Kapitalförvaltningskostnader	3 074	772	3 074	772
Räntekostnader mm				
- övriga räntekostnader	28	36	28	36
Valutakursförluster	13	142	13	142
Realisationsförluster				
- aktier och andelar	0	0	0	0
- räntebärande värdepapper	370	400	370	400
Summa kapitalavkastning, kostnader	3 485	1 351	3 485	1 351
Summa räntekostnader enligt ovan	28	36	28	36
- varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	0	0	0	0

	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Moderbolaget						
Orealiserat resultat	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
Aktier och andelar	140 232	0	0	-8 360	140 232	-8 360
Räntebärande värdepapper	0	12 775	-3 094	0	-3 094	12 775
Summa	140 232	12 775	-3 094	-8 360	137 138	4 415

	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Förändring av orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i Koncernen						
Orealiserat resultat	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster		Totalt	
Aktier och andelar	163 187	10 626	0	0	163 187	10 626
Räntebärande värdepapper	0	12 775	-3 094	0	-3 094	12 775
Summa	163 187	23 401	-3 094	0	160 093	23 401

NOT 8	2013	2012	NOT 9	2013	2012
Övriga intäkter/kostnader			Bokslutsdispositioner / Obeskattade reserver - Moderbolaget		
Övriga intäkter			Inventarier		
Provisioner Liv, Bank, Fond och Djurförsäkring	54 360	48 503	Ingående balans 1 januari	1 926	1 814
- varav provisioner för direkt försäkring Liv	11 590	10 980	Årets avskrivning utöver plan	155	112
			Utgående balans 31 december	2 081	1 926
Övriga kostnader			Periodiseringsfond		
Driftkostnader Liv, Bank, Fond och			Ingående balans 1 januari	40 751	28 951
Djurförsäkring	-69 000	-64 596	Upplösning av periodiseringsfond	-21 904	0
			Avsättning till periodiseringsfond	4 000	11 800
			Utgående balans 31 december	22 847	40 751
			Utjämningsfond	11 721	11 721
			Säkerhetsreserv		
			Ingående balans 1 januari	495 000	444 800
			Avsättning till säkerhetsreserv	0	50 200
			Utgående balans 31 december	495 000	495 000
			Totalt	531 649	549 398

	Koncernen		Moderbolaget	
NOT 10	2013	2012	2013	2012
Skatter				
Redovisning i resultaträkningen				
Aktuell skattekostnad (-) / skatteintäkt (+)	-2 643	-9 944	-2 643	-9 944
Justering av aktuell skatt för tidigare år	0	-772	0	-772
Uppskjuten skatt avseende förändring i temporära skillnader	-26 901	-20 089	-31 160	-4 176
Effekt av förändrad bolagsskattesats	0	39 312	0	15 480
Totalt redovisad skattekostnad	-29 545	8 508	-33 804	588
	2013 (%)	2013	2012 (%)	2012
Avstämning av effektiv skatt - Moderbolaget				
Resultat före skatt		148 750		49 629
Skatt enligt gällande skattesats moderbolaget	22,00 %	-32 725	26,30 %	-13 052
Ej avdragsgilla kostnader	0,08 %	-118	0,22 %	-109
Skattemässigt resultat Humlegården	0,00 %	0	0,00 %	0
Schablonintäkt investeringsfonder	0,58 %	-864	1,75 %	-868
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,06 %	-96	0,18 %	-90
Effekt av förändrad bolagsskattesats	0,00%	0	-31,19 %	15 480
Skatt hänförlig till fg år	0,00 %	0	1,56 %	-772
Redovisad effektiv skatt	22,73 %	-33 804	-1,18 %	588
	2013 (%)	2013	2012 (%)	2012
Avstämning av effektiv skatt - Koncernen				
Resultat före skatt		152 346		129 117
Skatt enligt gällande skattesats moderbolaget	22,00 %	-33 516	26,30 %	-33 958
Ej avdragsgilla kostnader	0,08 %	-118	0,08 %	-109
Skattemässigt resultat Humlegården	0,00 %	0	0,00 %	0
Schablonintäkt investeringsfonder	0,57 %	-864	0,67 %	-868
Schablonintäkt periodiseringsfond	0,06 %	-96	0,07 %	-90
Effekt av förändrad bolagsskattesats	0,00 %	0	-30,45 %	39 312
Ej skattepliktig orealiserad vinst	-3,31 %	5 050	-3,87 %	4 993
Skatt hänförlig till tidigare år	0,00 %	0	0,60 %	-772
Redovisad effektiv skatt	19,39 %	-29 545	- 6,59 %	8 508

Redovisade i balansräkningen uppskjutna skattefordringar och skulder som hänför sig till följande - Moderbolaget:

Lagstiftaren har beslutat sänka den svenska bolagsskatten från 26,3 % till 22 %. De nya reglerna gäller från och med 1 januari 2013.

Uppskjutna skattefordringar och -skulder hänför sig till följande:

	2013	2012	2013	2012	2013	2012
	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	108 355	77 735	-108 355	-77 735
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	4 640	5 089	-4 640	-5 089
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	2 633	3 623	0	0	2 633	3 623
Skattefordringar/-skulder, netto	2 633	3 623	112 995	82 824	-110 361	-79 201

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

NOT 10 forts	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Redovisade i balansräkningen uppskjutna skattefordringar och skulder som hänför sig till följande - Koncernen:						
	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
Aktier och andelar, placeringstillgångar	0	0	108 355	77 735	-108 355	-77 735
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0	4 640	5 089	-4 640	-5 089
Obeskattade reserver						
Säkerhetsreserv	0	0	108 900	108 900	-108 900	-108 900
Ackumulerade avskrivningar över plan	0	0	458	424	-458	-424
Utjämningsfond	0	0	2 579	2 579	-2 579	-2 579
Periodiseringsfond	0	0	5 026	8 965	-5 026	-8 965
Avsättning till pensioner enligt "62-årsregeln"	2 633	3 623	0	0	2 633	3 623
Immateriella tillgångar	0	0	708	1 063	-708	-1 063
Skattefordringar/-skulder, netto	2 633	3 623	230 666	204 755	-228 033	-201 131

Förändringen mellan åren har redovisats som uppskjuten skattekostnad.

Koncernen

NOT 11	2013	2012
Immateriella tillgångar		
Ingående anskaffningsvärde för utvecklingskostnader	19 126	19 126
Årets anskaffningar	0	0
Utgående anskaffningsvärde	19 126	19 126
Ingående ackumulerade avskrivningar	-14 297	-12 687
Årets avskrivningar	-1 610	-1 610
Utgående ackumulerade avskrivningar	-15 907	-14 297
Kvarvarande värde enligt plan	3 220	4 830

Immateriella tillgångar avser programvara som tagits i bruk från och med 2006-07-01 respektive 2011-01-01.

Anskaffade dataprogram har en beräknad nyttjandeperiod av 5 år och avskrivs med 20 % per år.

NOT 12	2013		2012	
Placeringar i dotterföretag				
Strimlusen Förvaltnings AB, 556683-5905, Södermanlands län, Nyköpings kommun, 1 000 st aktier, ägarandel 100 %.				
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Anskaffningsvärde	100	100	100	100
Aktieägartillskott	63 882	63 882	63 882	63 882
Uppskrivning	85 800	247 616	85 800	224 661
Summa	149 782	311 598	149 782	288 644

NOT 13**Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori****Finansiella tillgångar Moderbolaget 2013**

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 275 701	0	0	0	1 275 701
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	529 895	0	0	0	529 895
Derivat	0	13 447	0	0	13 447
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	6 700	6 700
Summa	1 805 596	13 447	0	6 700	1 825 743

Finansiella skulder

Varken i moderbolaget eller koncernen finns det några finansiella skulder.

Finansiella tillgångar Moderbolaget 2012

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 124 402	0	0	0	1 124 402
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	520 948	0	0	0	520 948
Derivat	0	12 578	0	0	12 578
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	6 700	6 700
Summa	1 645 350	12 578	0	6 700	1 664 628

Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori Koncernen 2013

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 587 300	0	0	0	1 587 300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	529 895	0	0	0	529 895
Derivat	0	13 447	0	0	13 447
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	6 700	6 700
Summa	2 117 195	13 447	0	6 700	2 137 342

Finansiella tillgångar Koncernen 2012

	Finansiella tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultatet	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Finansiella instrument som kan säljas	Summa
Aktier och andelar	1 413 045	0	0	0	1 413 045
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	520 948	0	0	0	520 948
Derivat	0	12 578	0	0	12 578
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	0	0	6 700	6 700
Summa	1 933 994	12 578	0	6 700	1 953 271

NOT 13 forts

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrumenten som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

Finansiella tillgångar Moderbolaget 2013

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	653 609	706 684	65 190	1 425 484
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	444 262	84 760	14 320	543 342
Övriga tillgångar	0	0	6 700	6 700
Summa	1 097 871	791 444	86 210	1 975 526

Finansiella tillgångar Koncernen 2013

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	653 609	868 500	65 190	1 587 300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	444 262	84 760	14 320	543 342
Övriga tillgångar	0	0	6 700	6 700
Summa	1 097 871	953 260	86 210	2 137 342

Finansiella tillgångar Moderbolaget 2012

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	550 342	660 185	63 658	1 274 184
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	431 677	87 449	14 400	533 526
Övriga tillgångar	0	0	6 700	6 700
Summa	982 019	747 634	84 758	1 814 410

Finansiella tillgångar Koncernen 2012

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Aktier och andelar	550 342	799 046	63 658	1 413 045
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	431 677	87 449	14 400	533 526
Övriga tillgångar	0	0	6 700	6 700
Summa	982 019	886 495	84 758	1 953 271

NOT 13 forts**Aktier och andelar - anskaffningsvärden och verkliga värden koncernen/moderbolaget**

	Antal	Anskaffnings- värde	Verkligt värde
Kaupthing Bank	32 293	881	0
		881	0
Onoterade aktier			
Länsförsäkringar AB	356 574	257 979	555 186
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	372	1 000	1 515
Bergvik Skog AB	20	28 866	36 440
Granular AB	170 545	2 810	0
PE Holding AB	21 930	25 000	28 750
Sörmlandsfonden AB	2 000	2 000	0
		317 655	621 891

	Antal	Anskaffnings- värde	Verkligt värde
Fondandelar			
BNP Paribas L1 Equity Europé Emerging I	1 402	7 003	15 744
Handelsbanken Europafond Index	958 900	62 529	75 886
Handelsbanken Latinamerikafond	65 653	16 011	15 607
Handelsbanken Mega Sverige Index	887 305	106 811	143 575
Handelsbanken Sverige Index Etisk	801 988	77 107	135 984
LF Fastighetsfond	80 328	99 697	129 053
LF USA Index	590 549	59 921	96 569
Skagen Kon-Tiki	62 532	34 856	41 189
		463 935	653 609
Innehav<500 tkr		140	201
Summa aktier och andelar i moderbolag		782 610	1 275 701

Onoterade aktier			
Humlegården Holding AB I	38 906	16 062	143 797
Humlegården Holding AB II	38 906	30 961	116 096
Humlegården Holding AB III	38 906	16 859	51 706
Summa aktier och andelar i koncernen		846 493	1 587 300

Obligationer och andra räntebärande värdepapper - anskaffningsvärden och verkliga värden

Utgivna av Noterade	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde	Räntebindning t o m år
LF Kort räntefond	228 622	229 871	
LF Statsobligationsfond	94 990	94 961	
Blue Bay Investment Grade	60 000	70 107	
Enter Return	48 025	49 323	
Onoterade			
Aktieindexobligationer	48 980	54 760	
Bergvik Skog	11 634	14 320	
LF Bank (rörlig ränta)	15 000	15 000	
LF Bank (fast ränta)	15 000	15 000	
	522 250	543 342	

Ränterisk: Vid 1 %-enhetsförändring av den allmänna räntenivån påverkas obligationsportföljens värde med 9,7 Mkr.

NOT 13 forts**Övriga finansiella placeringstillgångar - anskaffningsvärden och verkliga värden på övriga finansiella placeringstillgångar**

	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget, lgh 312	3 600	3 300
Bostadsrätt i Brf Lilla Bantorget, lgh 322	3 670	3 400
Summa	7 270	6 700

Verkliga värden på finansiella instrument - moderbolaget och koncernen

I Länsförsäkringar Södermanlands balansräkning uppgår verkligt värde och redovisat värde till samma belopp för samtliga finansiella tillgångar och skulder. När det gäller balansposterna aktier och andelar och obligationer och andra räntebärande värdepapper, har verkligt värde fastställts som aktuell köpkurs på aktiva marknader.

NOT 14**Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2 - Moderbolaget**

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	660 185	87 449	0	747 634
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	28 213	3 186	0	31 399
Inköp	18 286	28 980	0	47 266
Försäljningar	0	-34 855	0	-34 855
Utgående balans	706 684	84 760	0	791 444

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2 - Moderbolaget

Vid nedgång om 10 %:	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper
Påverkan på resultatet före skatt	-70 668	-8 476	0
Påverkan på eget kapital efter skatt	-55 121	-6 611	0

Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 2 - Koncernen

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	799 046	87 449	0	886 495
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	51 167	3 186	0	54 353
Inköp	18 287	28 980	0	47 267
Försäljningar	0	-34 855	0	-34 855
Utgående balans	868 500	84 760	0	953 260

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 2 - Koncernen

Vid nedgång om 10 %:	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper
Påverkan på resultatet före skatt	-86 850	-8 476	0
Påverkan på eget kapital efter skatt	-67 743	-6 611	0

Värdering av tillgångar på nivå 2:

Aktierna i LFAB värderas till substansvärde (555,2 Mkr). Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen.

Andelarna i Länsförsäkringar Mäklarservice AB värderas till substansvärde (0,2 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Mäklarservice AB är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Mäklarservice AB.

Andelarna i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB värderas till substansvärde (1,5 Mkr). Substansvärdet hos Länsförsäkringar Fastighetsförmedling är det samma som bolagets redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet är således årets totalresultat i Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB.

NOT 14 Värdering av tillgångar på nivå 2 forts:

Länsförsäkringar Södermanland äger andelar i fastighetsbolag. Andelarna redovisas till verkligt värde. På nivå 2 redovisas värdet på andelar i Humlegården Holding I-III (311,6 Mkr). Värdet på andelarna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive koncerns egna kapital plus orealiserade värdeförändringar ("övervärden") i fastigheter. Övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för uppskjuten skatt. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Direktavkastningskravet ligger i spannet 4,6 % - 7,5 % med medelvärdet 5,6 %.

Länsförsäkringar Södermanland äger strukturerade produkter i form av aktieindexobligationer (54,8 Mkr). Aktieindexobligationerna delas vid värderingen upp i en obligationsdel respektive en optionsdel. Obligationen värderas till upplupet anskaffningsvärde och optionen värderas enligt allmänt vedertagna värderings metoder, normalt med hjälp av Black&Scholes modell för optionsvärdering.

Förlagslånen i Länsförsäkringar Bank (30,0 Mkr) värderas, på grund av en begränsad andrahandmarknad, till nominellt värde vilket också motsvarar lösenpriset på förfallodagen

NOT 15

Redovisade värden för finansiella tillgångar nivå 3 - Koncernen och moderbolaget

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper	Totalt
Ingående balans	63 658	14 400	6 700	84 758
Vinster och förluster som redovisats i resultatet	1 532	-80	0	1 452
Inköp	0	0	0	0
Utgående balans	65 190	14 320	6 700	86 210

Känslighetsanalys för finansiella tillgångar nivå 3 - Koncernen och moderbolaget

Vid nedgång om 10 %:	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga värdepapper
Påverkan på resultatet före skatt	-6 519	-1 432	-670
Påverkan på eget kapital efter skatt	-5 085	-1 117	-523

Värdering av tillgångar på nivå 3:

För Bergvik Skog (50,8 Mkr), enligt diskonterat kassaflöde med WACC. Om WACC ändras med 0,25 % ändras värdet med 6 %. Värderingen har skett enligt följande:

IFRS 13 anger olika hierarkier. För biologiska tillgångar av detta slag finns inte marknadsdata enligt hierarki 1. Däremot finns olika marknadsdata som kan användas för att bidra till en bedömning. Det har så långt möjligt gjorts. Värderingsmodellen överensstämmer med principerna enligt IFRS 13 B 26.

Framtida kassaflöde har uppskattats och detta har diskonterats med en räntesats som står i samband med förväntade kassaflöden. Principiellt är den uppbyggd på följande sätt:

Volymprognoserna är baserade på Bolagets långsiktiga avverkningsplan. Planen har i sin tur baserats på tillväxts prognoser enligt IPAK modellen, vilket är den allmänt accepterade modellen för att prognostisera och simulera framtida avverkningsplaner i Sverige. Bolaget genomförde under 2006 en skogstaxering. Under 2007 utarbetade Bergvik Skog nya långsiktiga avverkningsplaner. Dessa planer har utgjort bas för värderingen enligt IAS 41. Nuvarande plan är sex år gammal men det har inte funnits skäl att göra ändringar i de långsiktiga avverkningsberäkningarna. På kortare sikt; 3 – 5 år sker förskjutningar mellan åren av praktiska och marknadsmässiga skäl.

För PE Holding AB (28,7 mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet beräknas enligt följande:

Förvaltarnas senast rapporterade NAV för respektive fond (de europeiska förvaltarna använder sig av fair value enligt IPEV Valuation Guidelines och de amerikanska förvaltarna använder sig av US GAAP där fair value definieras i ASC Topic 820) justerat för efterföljande kassaflöden från PE Holding AB till fonderna respektive utbetalningar från fonderna till PE Holding AB. De parametrar som påverkar om värdet på aktierna ökar/minskar i PE Holding AB är dels, avseende under-

NOT 15 Värdering av tillgångar på nivå 3 forts:

liggande innehav i bolag som använder diskonterad kassaflödesmodell för värdering av bolaget, om framtida vinstmarginaler förändras eller om räntan som används för diskontering förändras. I underliggande innehav av bolag som använder en multipelvärdering så påverkas värdet av förändringar i de multiplar som används men även av förändringar i de underliggande faktorerna i jämförbara bolag. Utöver detta så påverkas aktiekursen i LF PE Holding av förändringar i valutakursen på USD och Euro.

För Sörmlandsfonden AB (0,0 mkr), enligt värdering till substansvärde. Substansvärdet för aktierna i Sörmlandsfonden AB är detsamma som dess redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på aktierna i Sörmlandsfonden AB är således årets totalresultat.

För Granular (0,0 Mkr), enligt senast utförda transaktion och tillgänglig information från bolaget

I balansposten övriga finansiella placeringstillgångar ingår ett belopp om 6,7 Mkr (fg år 6,7 Mkr) som avser värden på bolagets två bostadsrättslägenheter i Brf Lilla Bantorget i Stockholm.

Bostadsrätterna har klassificerats som Finansiella instrument som kan säljas. Någon avsikt att sälja bostadsrätterna föreligger inte.

För bostadsrätterna har värdering skett till uppskattat marknadsvärde, baserat på värdering utförd av fastighetsmäklare under hösten 2011.

NOT 16	2013	2012
Fordringar avseende direkt försäkring - Koncernen och moderbolaget		
Fordringar hos försäkringstagare	122 163	114 780
Fordringar hos försäkringsbolag	15 386	16 131
Summa fordringar avseende direkt försäkring	137 549	130 911

NOT 17	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Materiella anläggningstillgångar				
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	18 965	17 797	18 965	17 797
Övriga förvärv	3 362	1 689	3 362	1 689
Avyttringar	-907	-521	-907	-521
Utgående balans	21 420	18 965	21 420	18 965
Av- och nedskrivningar				
Ingående balans	-12 490	-10 930	-12 490	-10 930
Årets avskrivningar	-2 013	-2 024	-2 013	-2 024
Avyttringar	618	464	618	464
Utgående balans	-13 886	-12 490	-13 886	-12 490
Redovisade värden	7 534	6 475	7 534	6 475

Datautrustning skrivs planenligt av på tre år, kontorsmöbler på tio år. Övriga maskiner och inventarier skrivs planenligt av på fem år.

NOT 18	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Likvida medel/Kassa och bank				
Likvida medel/Kassa och bank	52 969	63 437	52 869	63 337
Summa likvida medel/kassa och bank	52 969	63 437	52 869	63 337
Outnyttjad beviljad kredit	0	10 000	0	10 000

NOT 19	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Upplupna ränte- och hyresintäkter				
Upplupna ränteintäkter	974	1 135	974	1 135
Summa upplupna ränte- och hyresintäkter	974	1 135	974	1 135

Av upplupna ränteintäkter förväntas 0 SEK (fg år 0) bli återvunna mer än tolv månader efter balansdagen.

NOT 20	2013	2012
Förutbetalda anskaffningskostnader - Koncernen och Moderbolag		
Föregående års avsättning av förutbetalda anskaffningskostnader	9 480	9 409
Årets avsättning	9 388	9 480
Årets avskrivning	-9 480	-9 409
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång	9 388	9 480
Anskaffningskostnad med avskrivningstid inom ett år	9 388	9 480

NOT 21	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter				
Förutbetalda hyreskostnader lokaler	1 943	1 577	1 943	1 577
Förutbetalda licenskostnader	579	569	579	569
Övriga förutbetalda kostnader	5 134	3 607	5 134	3 607
Upplupna intäkter	0	0	0	0
Summa övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7 656	5 754	7 656	5 754

NOT 22	2013			2012		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk						
Koncernen och Moderbolaget						
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	201 670	0	201 670	191 861	0	191 861
Premieinkomst	533 040	0	533 040	513 717	0	513 717
Intjänade premier under perioden	523 707	0	523 707	503 909	0	503 909
Utgående balans 31 december	211 002	0	211 002	201 670	0	201 670
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	600	0	600	1 250	0	1 250
Nya avsättningar under perioden	-300	0	-300	-650	0	-650
Utgående balans 31 december	300	0	300	600	0	600
Summa avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk	211 302	0	211 302	202 270	0	202 270

NOT 23						
Avsättning för oreglerade skador						
	2013			2012		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
IB Inträffade och rapporterade skador	268 238	43 863	224 374	301 081	53 784	247 297
IB Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	503 285	136 056	367 230	464 258	123 992	340 266
IB Avsättning för skaderegleringskostnad	18 982	0	18 982	18 371	0	18 371
Ingående balans	790 505	179 919	610 586	783 709	177 776	605 933
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	466 527	35 465	431 062	375 359	16 044	359 315
Utbett/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder innevarande period	-400 925	-30 233	-370 692	-367 103	-12 866	-354 237
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-34 248	105	-34 353	-2 070	-1 035	-1 035
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnad	3 402	0	3 402	611	0	611
Utgående balans	825 260	185 255	640 005	790 505	179 919	610 586
UB Rapporterade skador	282 238	42 540	239 698	268 238	43 863	224 374
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	520 639	142 716	377 923	503 285	136 056	367 230

NOT 24	2013	2012	NOT 25	2013	2012
Avsättning för återbäring			Avsättning för pensioner - Koncernen och Moderbolaget		
Koncernen och Moderbolaget			Bolaget har enligt kollektivavtal ett pensionslöfte till delar av personalen (födda 1955 och tidigare) om möjlighet till förtida pension mellan 62 och 65 år.		
Återbäring från tidigare år	0	0	Bolaget har med underlag av personalstatistik och tidigare nyttjandegrad beräknat skulden till 12,0 (f g år 16,5) Mkr inklusive löneskatt. Beräkningen har skett i enlighet med IAS 19. Avsättningen är ej tryggad enligt Tryggandelagen.		
Under året utbetald återbäring	0	0			
Återföring ej utnyttjad återbäring	0	0			
Årets avsättning för återbäring	0	0			
Summa Avsättning för återbäring	0	0			
			Ingående balans	16 470	19 065
			Betalningar till pensionsinstitut	-3 841	-1 851
			Årets avsättning/upplösning	-659	-744
			Summa Avsättning för pensioner	11 970	16 470

NOT 26	2013	2012
Övriga avsättningar - Koncernen och Moderbolaget		
Ingående balans	0	0
Årets avsättning/upplösning	5 582	0
Summa övriga avsättningar	5 582	0
Avsättningar för kreditförluster	5 139	0
Övriga avsättningar	443	0
Summa övriga avsättningar	5 582	0

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget skall ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Södermanland skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken. Beräkningen av avsättning för kreditförluster utgår från en riskbaserad bedömning såväl på individuell nivå som på gruppnivå för företagets utestående kreditfordringar.

NOT 27	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Semesterlöneskuld	3 065	4 342	3 065	4 342
Provisioner	1 962	2 441	1 962	2 441
Sociala kostnader	1 653	1 474	1 653	1 474
Annullationsreserv Liv ersättning	2 350	2 750	2 350	2 750
Övrigt	3 881	8 279	3 881	8 279
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12 911	19 285	12 911	19 285

Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär att bolaget kan bli återbetalningsskyldigt om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, dels för att annullationsansvaret endast är treårigt och dels för att denna del av ersättningen enbart uppgår till ca 2,6 Mkr per år. Bolaget sätter av en annullationsreserv som uppgår till 30 procent av de tre senaste årens annullationsansvarspflichtiga ersättning. Årets resultat har inte belastats med någon kostnad, den totala reserven uppgår till 2,35 (f g år 2,75) Mkr.

NOT 28	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Ställda säkerheter				
För försäkringstekniska avsättningar (f.e.r.) registerförda tillgångar	1 344 034	1 252 642	1 344 034	1 252 642

I enlighet med 7 kap. 11 § Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens.

NOT 29	Koncernen		Moderbolaget	
	2013	2012	2013	2012
Ansvarsförbindelser				
Övriga ansvarsförbindelser	18 839	21 756	18 839	21 756

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget skall ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Södermanland skall stå för 80 % av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken, vilket innebär att denna risk är begränsad till ca 18,8 (f g år 21,8) Mkr efter redovisade avsättningar för kreditförluster.

NOT 30	2013	2012
Anställda och personalkostnader		
Kostnader för ersättningar till anställda - Moderbolaget och Koncernen		
Löner och ersättningar mm	53 885	56 780
härav rörlig ersättning till säljande personal	1 865	2 481
härav målbonusersättning	0	2 188
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	10 184	10 263
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	1 060	823
Förändring av avsättningar till pensioner	-659	-744
Sociala avgifter	21 544	21 905
Summa	86 013	89 027

NOT 30 forts	2013	varav män	2012	varav män
Medeltalet anställda				
Moderbolaget	127	45 %	127	49 %
Dotterbolaget	0	0 %	0	0 %
Koncernen totalt	127	45 %	127	49 %

	2013	andel kvinnor	2012	andel kvinnor
Könsfördelning i företagsledningen				
Moderbolaget och Koncernen				
Styrelsen	9	22 %	9	22 %
Övriga ledande befattningshavare	7	43 %	7	43 %

	2013		2012	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader				
Moderbolaget och koncernen	53 885	32 787	56 780	32 991
Varav pensionskostnad	0	11 243	0	11 086

Av moderbolagets pensionskostnader avser 1 436 (1 277) tkr gruppen styrelse och VD. Företagets utestående pensionsförpliktelser är försäkrade.

	2013		2012	
	Styrelse och VD	Övriga anställda	Styrelse och VD	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöten m fl och övriga anställda				
Moderbolaget	2 545	51 340	2 335	54 445
(Varav tantiem o d)	0	0	0	0

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och de av bolagsstämman valda ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. De två personalrepresentanterna erhåller inget arvode. Ersättning till verkställande direktören utgörs av fast månadslön samt pension. Till andra ledande befattningshavare utgörs ersättning av fast månadslön. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verksställande direktören utgör företagsledning. Principer för ersättning till VD och ledande befattningshavare fastställs av bolagsstämman.

Avgångsvederlag

I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår avgångsvederlag till VD med två årslöner. För andra ledande befattningshavare utgår inget avgångsvederlag utan anställningsavtalet följer lag och kollektivavtal.

NOT 31	2013		2012	
Arvode och kostnadsersättningar till ombud Koncernen och Moderbolaget				
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader	Löner och ersättningar	Sociala kostnader
Fritidsombud	1 147	236	1 892	398
Specialombud	438	0	407	0
	1 585	236	2 299	398

NOT 32	2013		2012	
Arvode och kostnadsersättningar till revisorer Koncernen och Moderbolaget				
KPMG				
Revisionsuppdrag	510		422	
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	22		23	
	532		445	

NOT 33	Ersättning till ledande befattningshavare (Ersättningspolicy finns publicerad på bolagets hemsida)					
Ersättningar och övriga förmåner 2013	Grundlön styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa
Axel von Stockenström, Styrelsens ordförande	261				13	274
Caesar Åfors, Styrelsens vice ordförande	132					132
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	111					111
Monica Jonsson, Styrelseledamot	113				1	114
Dan Nilsson, Styrelseledamot	113				2	115
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	126				5	130
Peter Reuterström, Styrelseledamot	88					88
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 580		69	1 436		3 085
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 111	0	338	1 631	16	6 096
Summa	6 634	0	407	3 067	38	10 145
Ersättningar och övriga förmåner 2012	Grundlön styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning	Summa
Axel von Stockenström, Styrelsens ordförande	217				11	228
Caesar Åfors, Styrelsens vice ordförande	111					111
Birgitta Bohm, Styrelseledamot	87					87
Monica Jonsson, Styrelseledamot	89					89
Dan Nilsson, Styrelseledamot	89					89
Hans-Christer Palmers, Styrelseledamot	102				3	105
Peter Reuterström, Styrelseledamot	89					89
Anna-Greta Lundh, Verkställande direktör	1 537		62	1 277		2 876
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	4 112	0	253	1 522	26	5 814
Summa	6 333	0	316	2 799	40	9 488

NOT 34

Tilläggsupplysningar angående

försäkringsrörelsen - Moderbolaget 2013

Försäkringsklasser

	Totalt 2013	Olycksfall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand o annan egendoms- skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen återför- säkring
Premieinkomst, brutto	533 039	24 233	85 074	124 917	233 974	13 563	11 901	493 663	39 376
Premieintäkt, brutto	524 007	23 923	84 522	121 098	231 008	13 476	11 739	485 765	38 242
Försäkringsersättningar, brutto	435 680	26 315	-2 069	95 797	199 092	12 914	10 541	342 591	93 089
Driftskostnader, brutto	89 653	4 110	14 434	22 251	43 266	2 539	2 197	88 797	856
Resultat av avgiven återförsäkring	-16 207	696	-990	-308	-14 879	-290	-436	-16 207	0
Skadeprocent brutto	83,1 %	110,0 %	-2,4 %	79,1 %	86,2 %	95,8 %	89,8 %	70,5 %	243,4 %

Under 2013 har särskilt fokus riktats på bedömningen av koncernens trafikreserver. De samlade trafikreserverna i den direkta affären har bedömts vara orimligt starka medan mottagna trafikreserver genom Trafikpoolen bedömts vara för svaga. Detta har i bokslutet för 2013 resulterat i en förstärkning av mottagna trafikreserver med ca 65,9 Mkr och en upplösning av trafikreserver i direkt affär med ca 68,4 Mkr. De ändrade bedömningarna har således inneburit en positiv effekt på årets resultat före skatt med ca 2,5 Mkr netto. Resultateffekten på grund av den ändrade bedömningen utgörs av ett positivt avvecklingsresultat om ca 29,1 Mkr och samtidigt en negativ resultatpåverkan för skadeår 2013 om 26,6 Mkr.

Tilläggsupplysningar angående

försäkringsrörelsen - Moderbolaget 2012

Försäkringsklasser

	Totalt 2012	Olycksfall och sjukdom	Motor ansvar mot tredje man	Motor övriga klasser	Brand o annan egendoms- skada	Allmän ansvarighet	Rätts- skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen återför- säkring
Premieinkomst, brutto	513 717	23 606	85 215	118 031	223 837	15 356	11 667	477 713	36 004
Premieintäkt, brutto	504 559	23 660	85 223	115 539	216 776	14 875	11 299	467 372	37 187
Försäkringsersättningar, brutto	373 899	27 876	65 483	80 877	155 834	6 232	7 174	343 476	30 423
Driftskostnader, brutto	90 958	4 262	14 746	22 471	43 220	3 005	2 246	89 951	1 007
Resultat av avgiven återförsäkring	-34 801	1 411	1 076	-1 216	-34 826	-498	-749	-34 801	0
Skadeprocent brutto	74,1 %	117,8 %	76,8 %	70,0 %	71,9 %	41,9 %	63,5 %	73,5 %	81,8 %

Koncernen

Moderbolaget

NOT 35

Kortfristiga skulder

	2013	2012	2013	2012
Leverantörsskulder	8 209	7 287	8 209	7 287
Trafikskatteskuld	12 630	12 023	12 630	12 023
Löneskatteskuld	2 822	2 822	2 822	2 822
Lagstadgade soc avg	1 340	0	1 340	0
Personalens källskatt	1 328	1 382	1 328	1 382
Övrigt	569	37	569	37
Summa kortfristiga skulder	26 899	23 551	26 899	23 551

NOT 36**Förväntade återvinningstidpunkter för**

tillgångar och skulder Tillgångar	Koncernen			Moderbolaget		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Immateriella tillgångar	1 610	1 610	3 220	-	-	-
Aktier och andelar	120 000	1 467 300	1 587 300	120 000	1 305 484	1 425 484
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	469 262	74 080	543 342	469 262	74 080	543 342
Övriga finansiella placeringstillgångar	0	6 700	6 700	0	6 700	6 700
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	3 644	0	3 644	3 644	0	3 644
Avsättning för oreglerade skador	74 403	110 852	185 255	74 403	110 852	185 255
Fordringar avseende direkt försäkring	137 549	0	137 549	137 549	0	137 549
Fordringar avseende återförsäkring	9 118	0	9 118	9 118	0	9 118
Övriga fordringar	7 480	0	7 480	7 480	0	7 480
Materiella tillgångar	115	7 420	7 535	115	7 420	7 535
Aktuell skattefordran	9 512	0	9 512	9 512	0	9 512
Likvida medel	52 968	0	52 968	52 868	0	52 868
Upplupna ränte- och hyresfordringar	974	0	974	974	0	974
Förutbetalda anskaffningskostnader	9 388	0	9 388	9 388	0	9 388
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7 655	0	7 655	7 655	0	7 655
Summa tillgångar	903 678	1 667 962	2 571 640	901 968	1 504 536	2 406 504

Skulder

Återbäring/ägarutdelning och rabatter	-	-	-	-	-	-
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	211 302	0	211 302	211 302	0	211 302
Oreglerade skador	331 445	493 815	825 260	331 445	493 815	825 260
Pensioner och liknande förpliktelse	2 394	9 576	11 970	2 394	9 576	11 970
Uppskjutna skatteskulder	0	228 033	228 033	0	110 361	110 361
Övriga avsättningar	5 582	0	5 582	5 582	0	5 582
Skulder avseende direkt försäkring	64 483	0	64 483	64 483	0	64 483
Skulder avseende återförsäkring	2 195	0	2 195	2 195	0	2 195
Aktuella skatteskulder	0	0	0	0	0	0
Övriga skulder	26 898	0	26 898	26 898	0	26 898
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12 911	0	12 911	12 911	0	12 911
Summa skulder	657 210	731 424	1 388 634	657 210	613 752	1 270 962

NOT 37**Transaktioner med närstående****Länsförsäkringsgruppen**

De 23 länsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Som närstående räknar Länsförsäkringar Södermanland, förutom de egna dotterbolagen, även övriga bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Inom länsförsäkringsgruppen förekommer transaktioner mellan närstående av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär. Till transaktion av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner, dessa är normalt av begränsad omfattning. Till transaktioner av löpande karaktär hör tjänster som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB gentemot länsförsäkringsbolag avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service.

NOT 37 forts

Transaktioner med närstående - Länsförsäkringsgruppen

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen av serviceverksamhet inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Närståendetransaktioner 2013

Under 2013 har bolaget haft transaktioner med Länsförsäkringar AB och dess koncernbolag. Dels utgörs dessa transaktioner av kostnader för gemensam service och gemensam utveckling och dels av provisionsersättningar avseende försäljning och kundvård för den av Länsförsäkringar Södermanland förmedlade affären, vilket framgår av not 8. Utöver detta har även transaktioner skett, vilka syftar till att reglera den interna och externa återförsäkringsaffären.

Länsförsäkringar Södermanland har även under året betalt provision till Länsförsäkringar Mäklarservice avseende den mäklade försäljningen.

Närstående nyckelpersoner

Till närstående nyckelpersoner räknas styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Länsförsäkringar Södermanland och dess dotterbolag och nära familjemedlemmar till dessa. Ersättning till närstående nyckelpersoner framgår av not 33.

NOT 38

Eget kapital

Förändringar i eget kapital har specificerats i Rapport över förändringar i eget kapital.

Nyköping den 5 mars 2014

Axel von Stockenström
Ordförande

Caesar Åfors
Vice ordförande

Birgitta Bohm
Styrelseledamot

Monica Jonsson
Styrelseledamot

Dan Nilsson
Styrelseledamot

Hans-Christer Palmers
Styrelseledamot

Peter Reuterström
Styrelseledamot

Björn Eklöv
Personalrepresentant

Anna-Greta Lundh
Verkställande direktör

Anders Sjöström
Personalrepresentant

Min revisionsberättelse har lämnats den 14 mars 2014.

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Södermanland
Org nr 519000-6519

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Södermanland för år 2013. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 11 - 55.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen.

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder

som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens

förvaltning för Länsförsäkringar Södermanland för år 2013.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 14 mars 2014

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Länsförsäkringar Södermanland

Bolagsstyrningen i Länsförsäkringar Södermanland utgår från svensk lagstiftning och föreskrifter och riktlinjer utfärdade av tillsynsmyndigheten Finansinspektionen. Bolaget avser att i tillämpliga delar följa Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). Huvudsakliga avvikelser mot Koden avser Kodens bestämmelser om kallelse och genomförande av bolagsstämma samt mandattiden för styrelsens ledamöter. Motiv till avvikelserna ges nedan. Denna bolagsstyrningsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

BOLAGSSTÄMMA

Bolagsstämman är Länsförsäkringar Södermanlands högsta organ med ett antal formella uppgifter som regleras i lag och bolagsordning. Stämmans huvudsakliga uppgift är att besluta om bolagsordning för Länsförsäkringar Södermanland, utse styrelse, revisorer och valberedning samt besluta om ersättning till dessa, besluta om årsredovisning samt om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören.

Bolagsstämman utgörs av fullmäktige, valda av försäkringstagarna. Antalet fullmäktige uppgick 2013 till 66 st. Kallelse till bolagsstämman sker genom brev med posten, tidigast fyra och senast två veckor före bolagsstämman. För deltagande på bolagsstämman krävs att fullmäktige närvarar fysiskt. Bestämmelserna i Koden om kallelse på hemsida och deltagande på distans tillämpas inte. Med hänsyn till det begränsade antal fullmäktige och det begränsade geografiska område bolaget verkar inom är bedömningen att det lämpligaste sättet att genomföra bolagsstämma

på är genom fysisk närvaro av samtliga fullmäktige.

I enlighet med Koden godkänner bolagsstämman principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagets ledning. Bolagsstämman utfärdar också en instruktion för valberedningen.

VALBEREDNING FÖR STYRELSE OCH REVISORER

Bolaget har en av bolagsstämman utsedd valberedning med huvudsaklig uppgift att utarbeta förslag till val av styrelse och revisorer samt ersättning till dessa. Valberedningens ledamöter väljs årligen. Valberedningens uppgifter och arbetsformer framgår av Instruktion för valberedningen, fastställd av bolagsstämman. Bolagets valberedning följer i allt väsentligt bestämmelserna i Koden.

Valberedningen presenterar sina förslag för fullmäktige i kallelsen till ordinarie bolagsstämma. Kandidaterna presenteras skriftligen i kallelsen samt presenteras och motiveras av valberedningen på bolagsstämman.

Valberedningen består av följande ledamöter:

Fredrik Wachtmeister, ordförande, Nyköping

Född: 1949, Sysselsättning: Arkitekt

Eva von Celsing, Eskilstuna

Född: 1954, Sysselsättning: Leg Veterinär

Brita-Stina Eriksson, Flen

Född: 1948, Sysselsättning: Lantbrukare

Johnny Hammastedt, Strängnäs

Född: 1963, Sysselsättning: Fastighetsförvaltare

Gunilla Persson, Trosa

Född: 1955, Sysselsättning: Näringslivssekreterare

LÄNSFÖRSÄKRINGAR SÖDERMANLANDS STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. I detta arbete ingår bl a att fastställa organisation, mål och strategier samt riktlinjer för kontroll och styrning.

Styrelsen ska enligt bolagsordningen bestå av 7 ledamöter. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen. Mandatperioden för de bolagsstämموvalda ledamöterna uppgår till 3 år. Motivet till avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om ett år är bedömningen att kontinuitet i styrelsearbetet och möjligheten för nyvald ledamot att ges rimlig tid att komma in i styrelsearbetet väger tyngre. Utöver detta är bolagsstämman suverän att avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid.

Styrelsen består av följande ledamöter:

Axel von Stockenström, ordförande, Strängnäs

Födelseår: 1949

Nuvarande sysselsättning:

Förvaltare Länna Bruk.

Övriga uppdrag:

Styrelseledamot Länsförsäkringar Sak,

Ånhammars säteri AB.

Caesar Åfors, vice ordförande, Nyköping

Födelseår: 1959

Nuvarande sysselsättning:

Egen verksamhet på Virå Bruk.

Birgitta Bohm, styrelseledamot, Eskilstuna

Födelseår: 1949

Nuvarande sysselsättning:

Vice President Human Resource Management & Communication Volvo CE

Övriga uppdrag:

Styrelseledamot Eskilstuna Fabriksförening och stiftelsen Fredrik Lindströms minne samt styrelseledamot i Ung Företagsamhet i Sörmland.

Monica Jonsson, styrelseledamot, Eskilstuna

Födelseår: 1951

Nuvarande sysselsättning:

Administrativ chef för Maxi ICA Stormarknad Eskilstuna.

Dan Nilsson, styrelseledamot, Nyköping

Födelseår: 1963

Nuvarande sysselsättning:

VD och ägare till KWD Group AB, styrelseledamot Heat-Click Flooring AB.

Hans-Christer Palmers, styrelseledamot, Nyköping

Födelseår: 1947

Nuvarande sysselsättning:

Pensionär

Övriga uppdrag:

Ledamot i Bettna Kullagård AB.

Peter Reuterström, styrelseledamot, Eskilstuna

Födelseår: 1966

Nuvarande sysselsättning:

Lantbrukare

Övriga uppdrag:

Styrelseledamot i Öster Rekarne Häradsallmänning

och HäradSkog AB.

Anna-Greta Lundh, VD, Oxelösund

Födelseår: 1955

Nuvarande sysselsättning:

Verkställande direktör Länsförsäkringar Södermanland

Övriga uppdrag:

Styrelseledamot i Agria, Agria International,

Eskilstuna-Kuriren, Humlegården, Almi Invest Östra

Mellansverige, ledamot av Länsstyrelsen Sörmlands

insynsråd.

Personalrepresentanter:

Björn Eklöv, FTF, Eskilstuna

Födelseår: 1955

Nuvarande sysselsättning:

Motorskadereglerare.

Anders Sjöström, SACO, Nyköping

Födelseår: 1954

Nuvarande sysselsättning:

Produktansvarig/säljare lantbruk

Styrelsen har fastställt en arbetsordning för sitt arbete. Översyn av arbetsordningen har genomförts för anpassning till Kodens bestämmelser.

STYRELSENS ARBETE 2013

Styrelsen har under 2013 haft åtta styrelsesammanträden. Styrelsesammanträdet i april kombinerades med ett strategiseminarium tillsammans med företagsledningen. Finansutskottet har haft sju möten varav ett per telefon. Tabellen visar antal möten inom styrelsen (inkl strategiseminarium), finansutskottet respektive ersättningsutskottet samt de enskilda ledamöternas närvaro. (e a= ej aktuellt).

Ledamot

	Styrelsesammanträden	Finansutskott	Ersättningsutskott
Axel von Stockenström	8/8	7/7	2/2
Caesar Åfors	8/8	7/7	e a
Birgitta Bohm	8/8	e a	2/2
Monica Jonsson	8/8	e a	e a
Dan Nilsson	8/8	e a	e a
Hans-Christer Palmers	8/8	7/7	e a
Peter Reuterström	7/8	e a	e a
Anna-Greta Lundh	8/8	7/7	e a
Björn Eklöv (pers rep)	8/8	e a	e a
Anders Sjöström (pers rep)	8/8	e a	e a

ARBETSFÖRDELNINGEN INOM STYRELSEN

Styrelsen har inrättat ett Finansutskott och ett Ersättningsutskott och utfärdat särskilda instruktioner för dessa. Revisionsarbetet utförs av hela styrelsen. Styrelsen har fastslagit en särskild instruktion för internrevisionsarbetet. Den externa revisionen rapporterar till hela styrelsen utan närvaro från företagsledningen minst en gång årligen.

REVISORER

Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Södermanland ha en ordinarie revisor och en revisorsuppleant. Dessutom kan stämman utse högst två lekmannarevisorer. Revisorerna utses årligen. Vid 2013 års bolagsstämma utsågs följande revisorer:

Ordinarie revisor:

Mårten Asplund, auktoriserad revisor, KPMG AB, Stockholm

Suppleant:

Stefan Holmström, auktoriserad revisor, KPMG AB, Stockholm

ÖVRIG TILLÄMPNING AV KODEN

Svensk kod för bolagsstyrning tillämpas i allt väsentligt av bolaget, bl a har följande anpassningar gjorts:

- Vice ordförande väljs av bolagsstämman i syfte att ge ägarna större inflytande över styrelsens arbete.
- En styrelseledamot antas vara oberoende i förhållande till bolaget oavsett antal år i styrelsen med motivet att kompetens och kontinuitet anses viktigare för bolaget.
- Bolaget avger ej officiell halvårs- eller niomånadersrapport beroende på att ägarnas krav på information om bolagets ekonomiska utveckling uppnås utan dessa rapporter. Fullmäktige informeras minst två gånger per år och styrelsen får löpande rapporter enligt rapportinstruktion.
- Bolaget inrättar inte revisionsutskott med motivet att bolaget har en väl fungerande intern kontroll genom befintlig internrevision, riskkontrollfunktion och

compliance. Dessa organ rapporterar regelbundet till styrelsen. Styrelsen i sin helhet har en direktkontakt med de externa revisorerna årligen.

- Bolagets information på hemsidan avseende Kodens tillämpning sker i form av denna bolagsstyrningsrapport.
- Bolaget har ingen ägarpolicy eftersom bolaget endast äger aktier i tre enskilda bolag utöver engagemang i LFAB och övriga gruppgemensamma bolag.

Samverkan som stärker Länsförsäkringar Södermanland

Länsförsäkringar Södermanland äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen Länsförsäkringar AB, med kontor i Stockholm. Länsförsäkringar ABs uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader. Länsförsäkringar Södermanland äger 3,66 % av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB.

Styrkan i varumärket

Länsförsäkringars gemensamma varumärke är mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Under 2013 visade återigen Anseendebarometern, som görs i 30 länder, att Länsförsäkringar har det högsta anseendet bland finansiella varumärken i Sverige. Länsförsäkringar har också länge legat med i toppen när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag.

Länsförsäkringar arbetar i alla kanaler och i alla kundmöten med ett varumärkeslöfte som bygger på närhet. Upplevelsen av en ökad närhet och ett minskat avstånd i relationen med Länsförsäkringar ska vara vägledande för allt som görs – från produktutvecklingen till det personliga kundmötet.

Liv- och pensionsförsäkring

Fondförsäkring

Länsförsäkringars fondutbud består av 30 fonder med eget varumärke och cirka 45 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas av noga utvalda externa förvaltare. De externa fonderna ger ytterligare bredd och djup åt utbudet.

Traditionell livförsäkring

Länsförsäkringar Liv bedriver traditionell livförsäkring fördelat på tre bestånd; Nya Trad, Gamla Trad och Nya Världen. I traditionell förvaltning sker placeringarna normalt i noterade aktier och räntebärande värdepapper samt i fastigheter och alternativa investeringar. För Länsförsäkringar Liv har marknadsutvecklingen inneburit att placeringsportföljen i Gamla Trad viktats om till största delen räntebärande placeringar, för att säkerställa bolagets nyckeltal

och spararnas pengar. I slutet av maj skickades ett första erbjudande till kunderna om att villkorsändra till Nya Trad. Möjligheten att ändra i villkoren i sina traditionella försäkringar innebär kortfattat att sänkta garantinivåer i kombination med lägre avgifter möjliggör en förändrad placeringsmix med högre förväntad avkastning och förbättrade möjligheter till framtida värdeökning på sparad kapital.

Bankverksamhet

Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten, som enbart finns i Sverige, har en bred lönsam tillväxt, god kreditkvalitet och mycket nöjda kunder. Banken erbjuder privatpersoner, lantbrukare och småföretagare ett brett utbud av banktjänster. Strategin utgår från länsförsäkringsgruppens stora kundbas, Länsförsäkringars starka varumärke och kundägandets principer.

Länsförsäkringar Bank är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB. I bankkoncernen ingår förutom moderbolaget Länsförsäkringar Bank också dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fondförvaltning och Wasa Kredit.

Djur- och grödaförsäkring

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring. Agria är marknadsledande i Sverige med en marknadsandel på 58 procent. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och nyckelbegrepp som kompetens och engagemang har byggt ett mycket starkt dottervarumärke till Länsförsäkringar. Agria har ett nära samarbete med flera djurägarorganisationer. Verksamheten växer sig även allt starkare på marknader utanför Sverige – idag Storbritannien, Norge och Danmark.

Hälsa

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och gruppfförsäkringsområdet. Länsförsäkringar är marknadsledande inom sjukvårdsförsäkring.

Sjuktalen har ökat under 2013 och företagarna oroar sig både för att bli sjuka själva och för att deras medarbetare ska bli sjuka. Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och har utvecklat en helt ny sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälsotjänster. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa.

Stabil återförsäkring till lägre kostnad

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Länsförsäkringar Södermanland betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Länsförsäkringar Södermanlands kunder.

Övrig samverkan

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice.

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB ger service åt de fastighetsmäklare som Länsförsäkringar Södermanland är franchisegivare till och som utgör en viktig säljkanal för Länsförsäkringar Södermanland. Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna

Ord & uttryck

Affär för egen räkning, f e r

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som inte återförsäkras hos andra bolag, d v s bruttoaffär minskad med avgiven återförsäkring.

Avsättning för ej intjänade premier

I bokslutet gjorda avsättningar för inbetalda premier som avser kommande verksamhetsår.

Avsättning för kvardröjande risker

Tillägg till avsättning för ej intjänade premier som görs om denna avsättning bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftskostnader för gällande försäkringar fram till nästa förfalldag.

Avsättning för oreglerade skador

I bokslutet gjorda avsättningar för beräknade ännu ej betalda försäkringsersättningar.

Avvecklingsresultat

För skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång reserveras medel "avsättning för oreglerade skador". Den bedömning som gjorts kan visa sig vara felaktig av flera orsaker, t ex inflationstakten. Om det beräknade ersättningsbeloppet visar sig vara övervärderat uppstår en vinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats uppstår på motsvarande sätt en förlust.

Bruttoaffär

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är – till skillnad från vid mottagen återförsäkring – direkt ansvarig gentemot försäkringstagarna.

Direktavkastningsprocent

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och överskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas marknadsvärde.

Driftskostnadsprocent

Kostnader för marknadsföring, försäljning och administration ställt i förhållande till premieintäkten.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar plus avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus

avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reservavvecklingsresultat. I försäkringsersättningar ingår även administrativa kostnader för skadereglering.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Eftersom premierna betalas i förskott och viss tid förflyter från det en skada inträffar till dess ersättning utbetalas, ackumuleras hos bolaget kapital som ger avkastning. Den beräknade räntan på detta kapital överförs i resultatredovisningen från finansrörelsen till försäkringsverksamheten. Principen för beräkning av räntesatsen framgår i avsnittet "Kalkylränta" i förvaltningsberättelsen.

Kapitalbas

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet i ett bolag. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser räkna in också förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långgivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla andra vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Konsolideringsgrad

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning, uttryckt i procent.

Konsolideringskapital

En sammanfattande benämning på eget kapital, obeskattade reserver samt uppskjuten skatteskuld.

Premieinkomst

Motsvarar i princip årets influtna premiebelopp utan korrigering för in- och utgående avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Premieintäkt

Avser den premieinkomst som hänför sig till räkenskapsåret. Premieintäkten för året består av följande poster: avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker vid årets början plus premieinkomst under året minus avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker vid årets slut.

Skadebehandlingsreserv

De skador som ingår i avsättning för oreglerade skador kommer att medföra vissa driftskostnader. För dessa förväntade kostnader avsätts i bokslutet en skadebehandlingsreserv.

Skadekostnadsprocent

Försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkten.

Solvensmarginal

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på hur stort kapital ett företag behöver. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena. Det krävs att kapitalbasen skall vara minst så stor som den erforderliga solvensmarginalen, men också minst så stor som det så kallade garantibeloppet (ett fast belopp som inte beror av bolagets affärsvolym, däremot av vilken typ av verksamhet bolaget bedriver).

Säkerhetsreserv

Säkerhetsreserven är till för att utjämna svängningar i riskförloppet och osäkerheten i beräkningsunderlaget för försäkringstekniska avsättningar. Maximibeloppet på avsättningen beräknas som andelar av premieinkomst och avsättning för oreglerade skador, i båda fallen för egen räkning och för enskild försäkringsgren. Säkerhetsreserven får användas för att täcka förluster i försäkringsverksamheten.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året i procent av tillgångarnas genomsnittsvärde värderade till marknadsvärdena.

Totalkostnadsprocent

Summan av skadeprocent och driftskostnadsprocent.

Uppskjuten skatt

Avser framtida skattekonsekvenser av händelser som har beaktats i företagens redovisning eller deklaration.

Utjämningsfond

Belopp motsvarande redovisad vinst i försäkringsrörelsen kunde t o m 1990, utan att beskattas, överföras till en särskild utjämningsfond. Fonden får tas i anspråk endast för att täcka förlust i försäkringsrörelsen.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan, eller vill, bära hela ansvaret mot försäkringstagarna, återförsäkras bolaget delvis de tecknade försäkringarna hos andra bolag. Härvid talas om avgiven återförsäkring hos det förstnämnda och mottagen återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Fullmäktigeledamöter

ESKILSTUNA 2014-2016

Stephan Abdul-Ahad Amir, Eskilstuna
Vivianne Andersson, Stora Sundby
Vedad Begovic, Eskilstuna
Ulf Danielsson, Eskilstuna
Karin Eriksson, Eskilstuna
Kent Eriksson, Eskilstuna
Sven-Åke Ewert, Eskilstuna
Mona Gustafsson, Eskilstuna
Britt-Marie Jafner, Eskilstuna
Annette Joó, Eskilstuna
Johnny Kanaan, Eskilstuna
Mayra Lundahl, Eskilstuna
Catharina Matsdotter, Eskilstuna
Anna Nilsson, Eskilstuna
Irene Olsson, Eskilstuna
Kari Potkonen, Eskilstuna
Mart Saamel, Stora Sundby
Peter Ström, Eskilstuna
Susanne Thorell, Stora Sundby
Eva von Celsing

STRÄNGNÄS 2014-2016

Rabie Aldeeb, Strängnäs
Kristina Ekman, Strängnäs
Christer Hallensjö, Strängnäs
Johnny Hammarstedt, Strängnäs
Ingela Högfeldt, Stallarholmen
Fredric Paus, Mariefred
John Sandh, Strängnäs

GNESTA 2012-2014

Per Dellrud, Gnesta
Kent Dornelius, Björnlunda
Marie-Anne Fredmark, Gnesta
Rolf Lindblom, Gnesta

NYKÖPING 2012-2014

Per-Olov Andersson, Stigtomta
Patrick Aulin, Nyköping
Jan-Eric Carlsson, Nyköping
Erika Engdahl Wevel, Vrena
Kjell Ericson, Nyköping
Benkt Hagstrand, Nyköping
Lars Hallberg, Nyköping
Cecilia Ingre, Nyköping
Magdalena Jerlström, Nyköping
Helene Jonsson Lindblad, Nyköping
Marie Karlsson, Tystberga
Leif Ljungqvist, Nyköping
Lena Parmenstam, Nyköping
Fredrik Wachtmeister, Nyköping

OXELÖSUND 2012-2014

Mats Larsson, Oxelösund
Susanne Midell, Oxelösund
Marie Timan, Oxelösund
Erik Zetterlund, Oxelösund

TROSA 2012-2014

Per Andréasson, Trosa
Arne Karlsson, Västerlång
Per-Arne Nilsson, Trosa
Gunilla Persson, Trosa

FLEN 2013-2015

Brita-Stina Eriksson, Mellösa
Maria Holmberg, Sparreholm
Eva Trübenbach, Flen
Mikael Welinder, Flen

KATRINEHOLM 2013-2015

Henry Bergström, Katrineholm
Inger Lindahl, Katrineholm
Ulf Nilsson, Katrineholm
Rigmor Pettersson, Björkvik
Lars Siverskog, Valla
Maria Sjöblom, Katrineholm
Örjan Strand, Julita

VINGÅKER 2013-2015

Sofie Jouchims, Vingåker
Marie Karlsson, Vingåker
Göran Samuelsson, Vingåker
Tor-Leif Thuresson, Vingåker

Fullmäktige

Fullmäktige är valda av försäkringsstagarna. De nio valdistrikten utser sina representanter till fullmäktigeförsamlingen i val som är öppna för alla försäkringsstagare i länet. Representanterna väljs för en period på tre år.

Styrelse och Revisorer

Styrelse

vald t o m
bolagsstämma

Ordinarie

Axel von Stockenström,
Strängnäs, ordförande 2014

Caesar Åfors,
Nyköping, vice ordförande 2014

Birgitta Bohm,
Eskilstuna 2016

Monica Jonsson,
Eskilstuna 2015

Dan Nilsson,
Nyköping 2015

Hans-Christer Palmers,
Nyköping 2016

Peter Reuterström,
Eskilstuna 2014

Anna-Greta Lundh,
Nyköping, verkställande direktör

Björn Eklöv,
Eskilstuna, personalrepresentant FTF

Anders Sjöström,
Nyköping, personalrepresentant SACO

Valberedning

vald t o m
bolagsstämma

Fredrik Wachtmeister,
Nyköping, ordförande 2014

Eva von Celsing,
Eskilstuna 2014

Brita-Stina Eriksson,
Flen 2014

Johnny Hammarstedt,
Strängnäs 2014

Gunilla Persson,
Trosa 2014

Verkställande direktör

Anna-Greta Lundh,
Nyköping

Styrelse

Axel von Stockenström
styrelsens ordförande

Caesar Åfors
vice ordförande

Birgitta Bohm

Monica Jonsson

Dan Nilsson

Hans-Christer Palmers

Peter Reuterström

Anna-Greta Lundh
verkställande direktör

Björn Eklöv
personalrepresentant

Anders Sjöström
personalrepresentant

Företagsledning

Från vänster: Skadeförman Magnus Ahlin, kommunikationschef Birgit Hasselberg, chef Affärsområde Privat Göran Jönsson, chef Affärsområde Företag Kurt H Högström, HR-chef Christina Ek, chef Ekonomi/Administration Niklas Malm och Verkställande direktör Anna-Greta Lundh

Revisorer

Ordinarie

vald t o m
bolagsstämma

Mårten Asplund,
KPMG AB, Stockholm 2014

Suppleant

vald t o m
bolagsstämma

Stefan Holmström,
KPMG AB, Stockholm 2014

Huvudkontor: V:a Storgatan 4, Box 147, 611 24 Nyköping, 0155-48 40 00

Butik: Kungsgatan 7, Box 14294, 630 14 Eskilstuna, 016-48 40 00

Butik: Stortorget 2, Box 134, 641 22 Katrineholm, 0150-48 40 00

Butik: Storgatan 26, 645 30 Strängnäs, 0152-48 40 00

Internet: www.lfs.se

E-post: info@lfs.se